



# „TARPTAUTINĖ VEIKLŲ SAVAITĖ LOPŠELIO-DARŽELIO LAUKO APLINKOJE“



# IVADAS

Gamta – natūrali aplinka, skatinanti vaiko smalsumą, čia jie gali kurti, fantazuoti bei atskleisti save. Pasaulio pažinimas prasideda nuo artimiausios aplinkos. Veikla natūralioje aplinkoje gerina vaikų emocinę savijautą, suteikia džiaugsmo, atsipalaidavimą, pratina draugiškai bendrauti su gamta, pažinti ją. Veikla lauke yra procesas, kai vaikai gali laisvai kurti, naudodamiesi įvairia gamtine medžiaga, klausinėti apie vykstančius procesus ir džiaugtis aplinka, eksperimentuoti ir tyrinėti.

Aplinkos bei gamtos reiškinių pažinimas, stebėjimas ir tyrinėjimas mažo žmogaus gyvenime, ugdant(-is) asmenybę, atlieka svarbų vaidmenį. Jau ankstyvoje vaikystėje vaikams patinka paliesti, paimti, išbandyti, stebėti juos supančią aplinką, žaislus ir kitus daiktus

Tyrinėjimas – tai procesas, kai atidžiai žiūrint, klausant, uodžiant, liečiant, klausinėjant, ieškant informacijos įvairiuose šaltiniuose sužinoma apie gyvosios ir negyvosios gamtos objektus bei reiškinius, žmogaus sukurtus daiktus, žmonių gyvenimą. Tyrinėjimas apima ir bandymus (eksperimentus), kai keičiame daiktus ar medžiagas, aplinkos sąlygas, pvz., kai išardome ir sudedame kitaip, kai tirpiname, šildome, šaldome medžiagas, kai sodiname augalus ir stebime, kaip jų augimą veikia šviesa, laistymas ir kt.

Ugdomųjų veiklų stebėjimai Vilniaus lopšelio-darželio „Justinukas“ grupėse atskleidė, kad vaikai domisi juos supančiu aplinkiniu pasauliu. Todėl veiklos lopšelio-darželio lauko aplikoje puiki priemonė daugiau sužinoti, išbandyti, tyrinėti, vaizdžiai paaiškinti gamtos reiškinius ir procesus kurie siekia per patirtį pažinti juos supantį pasaulį, patirti atradimo džiaugsmą.

Viena iš daugelio Vilniaus miesto savivaldybės administracijos finansuojamo projekto „Mažasis gamtininkas vaismedžių sode“ vaikams įdomių ir skatinančių norą pažinti gamtą, išbandyti įvairias naujus būdus edukacinė – praktinė veikla „Tarptautinė veiklų savaitė lopšelio-darželio lauko aplinkoje“. Veiklos organizuojamos siekiant išbandyti įvairias praktines veiklas, kurių metu vaikams bus sudarytos galimybės pažinti gamtos reiškinius patrauklia forma įstaigos teritorijoje (pvz. gamtos atradimų žemėlapis, išvykų gamtoje organizavimas, gamtoje sutinkamu spalvų ir dažų bandymų užsiėmimas, lauko receptų gamyba ).

Į „Tarptautinę veiklų savaitę lopšelio-darželio aplinkoje“ įsijungė 73 dalyviai iš Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Raseinių, Šiaulių, Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono.

Leidinio tikslas – patrauklia ir žaisminga forma kartu su vaikais susipažinti su gamtos reiškinių tyrinėjimu lauko erdvėse plėtoti aplinkos pažinimo, skaičiavimo ir matavimo, tyrinėjimo, kūrybiškumo pasiekimų sričių gebėjimus. Pedagogams dalintis veiklų gamtoje patirtimi, užsiėmimų aprašais, suteikiant galimybę išbandyti kitų pedagogų sėkmingą patirtį.

Kūrybinio džiaugsmo visiems linkinti  
Vilniaus lopšelio-darželio „Justinukas“  
bendruomenė.

## TURINYS

„RUDENS MANDALA“ .....	6
„MEDŽIAI MŪSŲ KIEME“ .....	8
„KAS YRA KERPĖ?“ .....	10
„KEKSIUKAI“ .....	12
„KONSERVUOJAM RUDENĮ“ .....	14
„RUDENINĖS GAMTOS STEBĖJIMAS“ .....	15
„RUDENS MOZAIKA“ .....	17
„VABALIUKŲ GYVENIMAS“ .....	19
„RUDENINĖ MOZAIKA“ .....	21
„RUDUO ANT STIKLO“ .....	23
„MIŠKO TAKELIU TYRINĖTI AŠ EINU“ .....	24
„RAIDŽIŲ LABORATORIJA“ .....	26
„SUSIPAŽINK, AŠ - MEDIS“ .....	28
„RUDENS KAROLIAI“ .....	30
„BĖGU AŠ LEKIU MIŠKO TAKELIU“ .....	32
„SPALVOTAS IR DOSNUS RUDUO“ .....	34
„EGLUTĖ IŠ RUDENS GĖRYBIŲ“ .....	36
„KAS PO LAPAIS SLEPIASI?“ .....	37
„TERITORIJOS ERDVIŲ PAŽINIMAS“ .....	39
„ĮVAIRIŲ FORMŲ IR LINIJŲ PUOŠYBA GAMTINĖMIS MEDŽIAGOMIS“ .....	41
„LENGVAI AR SUNKIAI KYLA ORO BALIONU“ .....	43
„ŽYGIS Į KALNIEČIŲ PARKĄ“ .....	45
„KABANTYS PELĖDŽIUKAI“ .....	47
„RUDUO ANT TVORELĖS“ .....	48
„MEDIS IŠ GAMTINIŲ MEDŽIAGŲ“ .....	49
„KŪNO KULTŪRA“ .....	51
„SODELIAUTOJAI“ .....	52
„VAIŠĖS RUDENĖLIUI“ .....	54
„RUDENINIS KAMUOLYS“ .....	56
„KAŠTONŲ MATEMATIKA“ .....	58
„SVERIAME SMĖLĮ“ .....	60
„PANEMUNĖS ŠILO TAKELIU“ .....	62
„MEDŽIŲ ŽIEVĖS ATSPAUDAI“ .....	64

„SKAIČIUOJU VISKĄ, KĄ RANDU“ .....	66
„RUDENINĖ SAULĖ“ .....	68
„RUDENINĖS ROŽĖS“ .....	70
„SLIEKAS ARTOJAS“ .....	72
„RUDENS ŽAIDIMAI“ .....	74
„KIEK ĮDOMYBIŲ APLINKUI“ .....	76
„MARGASPALVIAI, RUDENINIAI LAPAI“ .....	78
„PAGLOSTYK PAGAUTĄ DEBESĖLĮ“ .....	79
„LOBIO IEŠKOJIMAS“ PETRAŠIŪNŲ ŠILE.....	81
„MIŠKO SARGO PASLAPTYS“ .....	83
„RUDENĖJANČIU TAKU“ .....	85
„LAPŲ MEDŽIOKLĖ“ .....	87
„ČEŽANTYS LAPAI“ .....	89
„RUDENS GĖRYBIŲ KOLIAŽAS“ .....	91
„GĖLYTĘ SODINU – DARŽELĮ PUOŠIU“ .....	92
„MOLIŪKIADA“ .....	93
„RUDENĖLIO SPALVOS“ .....	94
„RUDENĖLIO VAIŠĖS“ .....	95
„STEBĖJIMAI IR TYRINĖJIMAI DARŽELIO DARŽE“ .....	97
„GAMTOS DOVANOS“ .....	99
„RUDENINIŲ SPALVŲ ŠOKIS“ .....	100
„SPALVŲ LABIRINTAS“ .....	102
„PASAKOS PAGAL VALDORFO METODIKĄ KŪRIMAS“ .....	104
„VAIKŲ VEIKLA LAUKE LIETINGĄ DIENĄ“ .....	105
„GAMTOS SPALVŲ TYRINĖJIMAS“ .....	106

## „RUDENS MANDALA“

*Kauno Jono ir Petro Vileišių mokykla*

*Giedrė Čėsniienė ir „Gudručiai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** obuoliai, svarainiai, cidonijos, bulvės, morkos, svogūnai, moliūgai, cukinijos, kaštonai, kankorėžiai, gilės, šermukšniai, jurginai, serenčiai, gulbinai, smilgos.

**TIKSLAS:** įtvirtinti sodo, daržo, miško ir gėlių darželio gėrybių pavadinimus, susiejant jas su augalo vaisiumi, įsidėmint, kur šis augalas auga bei iš jų sukuriant pasikartojančią mozaiką – mandalą. Pasimokyti padalinti apskritimą į 2, 4, ir 8 lygias dalis.

**EIGA:** aptariamas kiekvienas augalas (pavadinimas, išvaizda – spalva, forma ir augimo vieta), palyginamas jų dydis, atsineštas kiekis, tariamasi dėl mandalos formos, dydžio. Sudėliojamas mažas ratelis aplink grupės pavadinimo lentelę, tuomet - linija, kertanti ratelį viduryje. Po to pusapskritimis dalijamas per pusę, o ketvirčiai dar kartą per pusę, kol gaunamos aštuonios lygios dalys. Tuomet tušti mandalos laukeliai užpildomi sodo, daržo, miško ir gėlių darželio gėrybėmis, kurių pavadinimus vardina vaikai, dėliodami ir puošdami savo mozaiką.

**REZULTATAS:** ugdytiniai įsidėmėjo visų atsineštų rudens gėrybių pavadinimus, susiejo juos su konkrečiu augalo vaisiumi, prisiminė, kur jie auga, pasikartojė augalų išvaizdą, spalvą, formą, dydį. Vaikai išmoko padalinti apskritimą į 8 lygias dalis. Praktinės veiklos metu ugdėsi visos penkios ugdymo(si) kompetencijos, taip pat vaikai lavino dėmesio koncentraciją, atmintį, vaizduotę, susitarimų pagalba rado sprendimus savo kūrybiniais sumanymams ir įtraukė į veiklą specialiųjų poreikių turintį grupės draugą.





# „MEDŽIAI MŪSŲ KIEME“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Inga Mikalauskienė ir „Žiogeliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** medžiai, lapai, vanduo, guašas, soda, „Skittles“ saldainiai, klijai, piešimo priemonės.

**TIKSLAS:** pažinti ir atrasti rudens spalvas ir aplink esančius medžius gamtoje.

**EIGA:** išėjome į šalia įstaigos esantį miškelį pasivaikščioti. Vaikai stebėjo medžius, juos tyrinėjo, susipažino su klevo medžiu, jo vaisiais ir lapais, taip pat mėtėsi klevo lapais, imituodami jų kritimą nuo medžių. Skaičiavo kiek klevo lapas turi „pirštukų“, ieškojo įvairių rudens nudažomų spalvų ant nukritusių klevo lapų, jas įvardino, taip pat rinko lapus. Vėliau, grįžę į grupę, atliko eksperimentą su spalvomis.

**REZULTATAS:** vaikai sužinojo, kiek klevo lapas turi „pirštukų“, nuplėšę lapelį ir palikę tik jo „gyslas“, atrado, jog lapas yra panašus į mūsų plaštaką. Vaikai atskiria beržo medį nuo klevo, įvardina akivaizdžius skirtumus. Vaikai įgytą patirtį panaudojo meninėje veikloje ir patyrė daug teigiamų emocijų. Eksperimento metu vaikai išskyrė iš įvairių spalvų tas, kuriomis ruduo „nudažo“ gamtą.

## **VAIKŲ MINTYS:**

„Šitas mažas lapelis yra beržas, didelis – klevas.“ - Urtė

„Žiūrėk, lapas kaip rankos gysla.“ - Bernardas

„Čia ne klevas, beržas čia. Matai, kad balta yra ir ne toks medis.“ - Grantas

„Auklėtoja, va, nosį radau, šitas medis.“ (rodo į klevo medį) – Karina

# "Medžiai mūsų kieme"



# „KAS YRA KERPĖ?“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Vieversys“*

*Edita Cibulskienė ir „Pelėdžiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** tyrinėjimo lapai, rašikliai, didinamieji stiklai, pipetė, eksperimentui reikalingas tirpalas.

**TIKSLAS:** tyrinėti gyvąją gamtą, susipažinti su kerpėmis, pastebėti jas gamtoje ir atskirti nuo kitų augalų.

**EIGA:** supažindinti vaikus su grybų įvairove, tarp jų ir kerpėmis. Pasivaikščiojimų lauke metu atrasti kur auga kerpės, apžiūrėti jas. Cheminio tirpalo pagalba atlikti eksperimentą (atlieka pedagogas) su sieninė geltonkerpe. Tyrinėjimo lapuose fiksuoti stebėjimus kas auga ant medžių kamienų ir kokių medžių (prisiminti medžių pavadinimus, jų skiriamuosius bruožus). Išsiaiškinti ant kokių medžių augančių darželio teritorijoje yra daugiausiai kerpių. Organizuoti „ekspediciją“ į miškelį prie Neries. Užfiksuoti ir palyginti ten rastas kerpes (samanas, kitus grybus). Tyrinėjimo duomenis vaizduoti diagramomis, apibendrinti gautą ir užfiksuotą informaciją. Pasakoti ką vaikai patyrė tyrinėdami.

**REZULTATAS:** vaikai sužinojo, kad kerpės yra grybai. Tapo pastabesni, atidesni gamtoje, tyrinėjo ne tik medžių kamienus, bet ir daugelį objektų esančių jų aplinkoje. Atrado, kad kerpės ir samanos auga ne tik ant medžių kamienų, bet ir ant žemės, plytelių, stogo, akmenų ir kt. Įsitikino, kad senesni, storesni medžiai gausiau apaugę kerpėmis nei jauni. Susikaupė atlikdami užduotis lauke, dirbo komandoje, fiksavo savo pastebėjimus, lygino, darė išvadas. Sužinojo, kad pagal kerpes galima nustatyti vietovės oro užterštumą, išsiaiškino, kad kerpių daugiau miškelyje prie Neries nei darželio teritorijoje.





# „KEKSIUKAI“

*Šiaulių lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Kristina Kačiušytė ir „Ežiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** popierinės keksiukų formos, tešla iš smėlio ir vandens, smulki gamtinė medžiaga keksiukų puošimui (šermukšnio uogos, saulėgražos, buksmedžio lapeliai, spygliukai ir kt.)

**TIKSLAS:** skatinti vaikus kurti, eksperimentuoti, bandyti, stebėti ir atrasti daug naujų bei netikėtų dalykų.

**EIGA:** pedagogas, kartu su vaikais, pasigamina tešlą iš smėlio ir vandens. Vaikams paaiškinama, kad iš tešlos „kepsime“ keksiukus. Gautą masę kastuvėliais arba rankomis atsargiai ir iš lėto dedame į keksiukų formas. „Iškeptus“ keksiukus vaikai dekoruoja savarankiškai, pasirinkdami patinkančius puošybos elementus (t.y. uždeda uogas arba lapelius).

**REZULTATAS:** didžiausias pasiektas rezultatas buvo vaikų šypsena ir akys kupinos smalsumo ir noro atlikti jiems pateiktą užduotį. Vaikai puikiai dirbo kartu, buvo kūrybiški, klausėsi nurodymų, pasakojo patirtus išpūdžius. Išlaikydavo susikaupimą, gerino rankos koordinaciją, bandė aiškinti priežasties-pasekmės ryšį, pasikartojė rudens požymius, kokias spalvas žino, kokius augalus pažįsta.





# „KONSERVOJAM RUDENĮ“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“*

*Jurgita Kitovienė, Raimonda Dirmienė, Lina Baltušytė ir „Kačiukai“,*

*„Pelėdžiukai“, „Bitutės“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** 0,5 – 0,75 ml. stiklainiai su užsukamais dangteliais, gamtinė medžiaga (medžių - krūmų lapai, kaštonai, gilės, gėlės, kankorėžiai, šermukšnio uogos), druska, vanduo, popierius.

**TIKSLAS:** stebėti gamtą, pažinti medžių lapus, kitą gamtinę medžiagą, stebėti ir pažinti įvairias spalvas, konservuoti „atsargas“ žiemai, žinoti pagrindinį konservavimo ingredientą – druską.

**EIGA:** vaikai su pedagogu ar tėveliais renka gamtinę medžiagą, sudeda ją į stiklainius, įdeda druskos, įpila vandens, užsuka ir uždėję ant dangtelio spalvotą popierių užsirašo savo vardą.

**REZULTATAS:** visada smagu būti gamtoje, rinkti įvairias gamtos gėrybes, stebėti įvairias spalvas ir turėti „užkonservuotą“ rudenį savo namuose ar grupėje.



# „RUDENINĖS GAMTOS STEBĖJIMAS“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“*

*Jurgita Kitovienė, Raimonda Dirmienė, Lina Baltušytė ir „Kačiukai“,*

*„Pelėdžiukai“, „Bitutės“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** įvairūs trafaretai iš popieriaus ( gyvūnai, paukščiai, vabzdžiai, lapai ir t.t.), fotoaparatas ar telefonas.

**TIKSLAS:** rudeninės gamtos stebėjimas per įvairių gyvūnų, augalų trafaretus. Vaikai žaidžia su gamtos spalvomis, su įvairiomis daiktų faktūromis, su skirtingai krentančia šviesa. Savo piešinius piešia ne su teptukais, o pridėdami trafaretus ant įvairių paviršių.

**EIGA:** pridėję trafaretą, kitaip pamato žolę ar lapus po kojomis, akmenukus ar samaną ir tt. Vaikams patinka stebėti aplinką per įvairius paveikslėlių trafaretus ir per fotoaparato objektyvą, jie iškart prašo parodyti kaip atrodo užfiksuotas vaizdas.

**REZULTATAS:** ši veikla skatina vaikų kūrybiškumą, kitokią požiūrį į supančią aplinką, daiktus, augalus.





# „RUDENS MOZAIKA”

*Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“*

*Ugnė Kriščiūnienė, Rimutė Mačiulienė, Roma Lukšienė ir „Boružiukai“ grupės  
vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** lopšelio-darželio teritorijoje rasti medžių ir krūmų lapai, akmenukai, kankorėžiai, kaštonai, gilės, spalvotas popierius, klijai, piešimo priemonės, kibirėliai.

**TIKSLAS:** stebėdami gamtą, pažindami ir rinkdami medžių ir krūmų lapus bei kitą gamtinę medžiagą, vaikai įtvirtina žinias apie rudens požymius. Kurdami dailės darbelius iš susirinktos gamtinės medžiagos ugdomi kūrybiškumą.

**EIGA:** vaikai, pasigrožėdami rudeninėmis spalvomis, darželio teritorijoje rinko gamtinę medžiagą: medžių ir krūmų lapus, kankorėžius, giles, kaštonus ir akmenukus. Iš surinktos medžiagos darželio kieme, ant spalvoto popieriaus kūrė dailės darbelius. Likusią nepanaudotą gamtinę medžiagą „užkonservavo“ kibirėliuose.

**REZULTATAS:** vaikai patyrė teigiamų emocijų ir praplėtė žinias apie rudens požymius, rinkdami įvairią gamtinę medžiagą, stebėdami rudenines spalvas ir kurdami dailės darbelius gamtoje. Norėdami ilgiau džiaugtis rudens dovanomis, dalį gamtinės medžiagos „užkonservavo“. Vaikams buvo taip smagu, kad net uždainavo dainelę apie rudenį.





# „VABALIUKŲ GYVENIMAS“

*Kauno lopšelis-darželis „Kodėlčiukas“*

*Jolanta Ravinskienė, Sigita Žitinevičienė, Ilona Kairienė ir „Varpeliai“,  
„Peliukai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** gamtinė medžiaga, padidinimo stiklai, vabalų maketai,

**TIKSLAS:** aiškintis apie vabalus ir jų gyvenimą gamtoje.

**EIGA:**

- Minčių lietus: Kas yra gyvoji gamta? Kas gyvena šalia mūsų?;
- Tyrinėjimai lauko aikštelėje;
- Gamtinės medžiagos rinkimas;
- Vabaliukų viešbučio statyba;

**REZULTATAS:** vaikai susipažino su įvairių, aplinkui mus gyvenančių vabalų ypatumais, sužinojo kuo jie naudingi, kur gyvena, kuo minta. Suprato, kad jų bijoti ir skriausti negalima., o žmogaus pareiga juos saugoti, neteršiant aplinkos, padedant jiems įgyti gyvenamąją aplinką. Taip pat vaikai įgijo įgūdžių veikti vienas šalia kito, derinant veiksmus, tariantis ir bendradarbiaujant.





# „**RUDENINĖ MOZAIKA**“

*Kauno lopšelis-darželis „Pušaitė“*

*Jurgita Kolčina, Ilona Vilkaitė ir „Saulutės“, „Drugeliai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** edukacinėje veikloje naudotos gamtinės medžiagos surinktos darželio teritorijoje. Natūralios gamtinės medžiagos surinktos ugdytinių kartu su tėveliais.

**TIKSLAS:** ugdytiniams sudaryti galimybes pažinti gamtos reiškinius darželio teritorijoje ir už jos ribų, aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su auklėtojais ir bendraamžiais, tobulinti emocinius ir socialinius tarpusavio santykius. Sukurti mozaiką iš natūralių gamtinių išteklių kartu.

**EIGA:** ugdytiniai kartu su tėveliais ir auklėtojais darželio teritorijoje ir už jos ribų rinko gamtinę medžiagą mozaikos gamybai. Tyrinėjo medžių lapus, jų keičiamą spalvą, lapo formos kaitą nuo nukritimo iki suvėrimo ant iešmelių ir išdžiūvimo, kaštonų „išsiridenimą“ iš kiauto, gilės „kūno ir kepurytės“ atsiskyrimą, džiūstančio kankorėžio pokyčius, medžio žievės trapumą ir pan.

**REZULTATAS:** ugdytiniai tyrinėjo, stebėjo, domėjosi rudeniniais gamtoje vykstančiais reiškiniais. Jie žino dėl ko ir kaip keičiasi lapų spalva rudenį, atskiria koks medis, kokį vaisių užaugina, skiria eglės ir pušies kankorėžius. Galutiniame rezultate iš visų gamtinių medžiagų, kartu bendradarbiaudami sukuria originalias mandalas, kurios suteikė daug kūrybinio ir emocinio malonumo.





# „RUDUO ANT STIKLO“

*Kauno lopšelis darželis „Giliukas“*

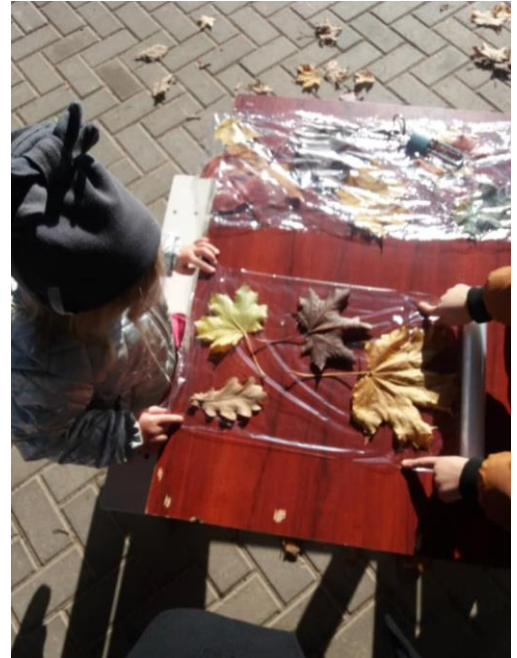
*Eglė Sadauskienė ir „Girinukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** maistinė plėvelė. Švarūs, sausi medžių lapai.

**TIKSLAS:** papuošti grupę naudojant gamtines medžiagas, kiek galima ilgiau išsaugant sveikus klevo lapus ir suteikiant vaikams džiaugsmo.

**EIGA:** vaikai rinko lapus, vėliau juos nuvalė, nusausino. Ant lygaus paviršiaus (stalo) tiesėme maistinę plėvelę, vaikai sudėjo lapus ir vėl uždengė plėvele. Glostė rankytėmis ir lygino, spaudė, kad suliptų plėvelė ir neiškristų lapai.

**REZULTATAS:** maistinė plėvelė puikiai limpa prie stiklo. Paruoštais lapų „paveikslais“ papuošėm grupės langus. Lapai plėvelėje ne taip greit džiūsta, nekeičia savo formos ir spalvos.



# „MIŠKO TAKELIU TYRINĖTI AŠ EINU“

*Kauno lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Airina Jančaitienė, Rasa Stančiauskienė ir „Ežiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** lapai, medžiai, kaštonai, gilės, samanos

**TIKSLAS:** aktyvinti vaikų žaidybinę veiklą lauke, lavinti kūrybiškumą, pažintinius gebėjimus, patirti atradimų džiaugsmą.

**EIGA:** vaikai rinko ąžuolo, klevo ir beržo medžių lapus bei įvardino jų pavadinimus, aptiktus kitokius priklydusius lapus vaikai tyrinėjo ir bandė spėlioti jų pavadinimus. jie išsiaiškino, kad mišką galima palyginti su daugiaaukščiu namu. Pirmame aukšte „gyvena“ kerpės, samanos, nukritę lapai ir šakelės truputį aukščiau žolės, grybai, trečias aukštas – krūmai, ketvirtas – medžiai.

Vaikai susidomėję stebėjo vabalus, juos skaičiavo, įvardino spalvas, aiškinosi kodėl rudenį nukrenta medžių lapai, kur žiemoja vabalai ir kiti miško ir pievos gyventojai.

Apsikabinę ąžuolą stebėjosi gamtos didybe, klausėsi pasakojimo apie Stelmužės Ažuolą.

## **REZULTATAS:**

- Vaiką sugražinome į natūralų gamtos pasaulį, santykį su juo;
- Lavėjo vaikų vaizduotės galio klausantis „Miško istorijų“
- Vaikai atsipalaidavo ir „išsikrovė“, patyrė daug emocijų išgyvenimų ne tik stebėjo miško objektus, bet ir juos lietė, čiupinėjo rankomis, uodė
- Išmoko lyginti stebimus gamtos objektus ir reiškinius





# „RAIDŽIŲ LABORATORIJA“

*Kauno lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Airina Jančaitienė, Rasa Stančiauskienė ir „Ežiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** popierius, kreidelės, peštukai, flomasteriai, mokomoji priemonė „Ikimokyklinuko raidynas“, mokomasis žaidimas „Lietuviška abėcėlė“, žaidimas „Mokausi skaityti“, raidžių trafaretai.

**TIKSLAS:** sudaryti sąlygas vaikų žaidybiniams, kūrybiniams ir eksperimentinei veiklai lauke, integruojant laisvą žaidimą, skatinantį vaikus tyrinėjimams, atradimams, kūrybinių poreikių tenkinimui

**EIGA:** kiekvienai vaikų grupei leidžiama pasirinkti ką ji norės veikti. Vaikai patys pasiskirsto priemonės veiklai, aptaria, pasidalija mintimis ką su kuria priemone galėtų nuveikti veiklos metu. Lauko erdvėje sukurtoje „Raidžių laboratorijoje“ atrado žinomas raides, rašė kreidelėmis žinomus žodžius, patys kūrė naujus žodžius. Iš kaštonų dėliojo savo vardus. Vaikai keitėsi veiklomis ir bandė perskaityti ką parašė grupės draugai. Aplinkoje ieškojo medžių, krūmų, žaidimų aikštelės priemonių panašių į parašytas raides. Vaikai galvojo žodžius, kurie prasidėtų jų jau parašytų raidžių junginiais. Žaidė raidžių – draugių žaidimą. Vaikai žaidė žaidimus, minė mįsles, atliko bandymus su raidėmis bei piešė.

**REZULTATAS.** Vaikai išbandė tai kas yra neįprasta :

- Lavino kūrybinį mąstymą, lavėjo ir turtinosi vaikų žodynas,
- Sudarytos sąlygos vaikų idėjų vystymuisi,
- Vaikai lauke pajuto laisvės, nuotykių ir eksperimentų skonį



# „SUSIPAŽINK, AŠ - MEDIS“

*Kauno lopšelis-darželis „Pagrandukas“*

*Dainora Čizinauskienė ir „Žirniukas“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** mikroskopai, padidinimo stiklai, metras, flomasteris.

**TIKSLAS:** atrasti, susipažinti, tyrinėti artimiausioje aplinkoje augančius medžius (darželio kieme), jų ypatumus.

**EIGA:**

- Išėję į darželio kiemą, vaikai atranda medžius, lietuvių smulkiosios tautosakos pagalba (mįslės, patarlės, priežodžiai). Juos įvardina, užrašo - atkartoja pavadinimą.
- Padidinauoju stiklu, mikroskopu tyrinėja medžių kamienus, lapus, medžio vaisius, jų spalvas, raštus, formas, dydį.
- Liečia medžių kamienus, lapus išsako ką jaučia.
- Matuoja kartu su draugu arba metru medžio kamieno storį.
- Apsikabinę medžio kamieną klausosi, stengiasi išgirsti jo „kalbą“.
- Žaidimas „Lapų lietus“, „Lapų kalba“.
- Minčių lietus - ką atrado, su kuo susipažino.
- Vaikai išsirenka norimo medžio lapą ir vaisių.

**REZULTATAS:** vaikai darželio kieme atrado, susipažino ir įsiminė augančių lapuočių medžių pavadinimus: ąžuolas, kaštonas, beržas, klevas, liepa, gudobelė, uosis; spygliuočių - maumedis, eglė, pušis. Tyrinėdami jų kamienus, lapus, vaisius atrado skirtumus ir panašumus, išskyrė ypatumus. Draugiškai, konstruktyviai bendravo su draugais veikdami komandomis ir pavieniui. Patyrė pažinimo džiaugsmą, apmąstė tai, ką matė, išgyveno, suprato. Iš parsineštų lapų, vaisių atliko kūrybinį bendrą darbą „Mūsų darželio medžiai“.



# „RUDENS KAROLIAI”

*Kauno Valdorfo darželis „Šaltinėlis“*

*Aurika Razomaitienė, Vita Stankauskienė ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupė*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** yla, žirklys, siūlai, pačių surinkta gamtinė medžiaga (įvairūs lapai, kankorėžiai, kaštonai, gilės, uogos, kaštonų kevaliukai, samanos), dantų krapštukai.

**TIKSLAS:**

- Skatinti vaikus atpažinti skirtingų medžių lapus ir jų vaisius;
- Atrasti gamtoje įvairias formas ir jas įvardinti;
- Supažindinti vaikus su netradiciniais priemonių panaudojimo būdais;
- Lavinti skaičiavimo, smulkiosios motorikos, kūrybiškumo, bendradarbiavimo įgūdžius.

**EIGA:** pasivaikščiojimo šile metu vaikai kartu su auklėtoja ieškojo gamtinės medžiagos. Gamtoje bandė pastebėti kuo įvairesnes formas, jas lygino, apibūdino, rinko. Parsinešę suskirstė ir sugrupavo. Veikla vyko darželio lauko klasėje. Joje kartu su auklėtojų pagalba kūrė rudeninius karolius verdami, rišdami, matuodami, skaičiuodami ir bendradarbiaudami.

**REZULTATAS:** vaikai patobulino skaičiavimo, smulkiosios motorikos, kūrybiškumo, bendradarbiavimo įgūdžius. Dirbdami ir kurdami kartu vaikai patyrė teigiamų emocijų, džiaugėsi savo pagamintais rudens karoliais ir papuošta lauko klase.





# „BĖGU AŠ LEKIU MIŠKO TAKELIU“

*Kauno lopšelis-darželis „Pušaitė“*

*Raminta Baranauskienė ir „Zuikučiai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** kaštonai, lapai, daržovių fasavimo maišeliai, kankorėžiai, virvelės, tinklas, įmautės „Pelėdžiukų“ gamybai.

**TIKSLAS:** aktyvinti vaikų žaidybinę veiklą lauke, naudojant daugiau netradicinių priemonių, kas padės lavinti vaikų kūrybiškumą, pažintinius ir psichomotorinius gebėjimus.

## **EIGA:**

- Veiklos pristatymas-alegorinės pasakėlės sekimas apie „Pelėdžiuką“;
- „Voriuko“ mankšta su kaštonu;
- „Pelėdžiuko“ užduočių įgyvendinimas: keliauti klaidžiais miško takeliais, skraidyti kaip paukščiai, šokinėti šnarančių lapų kalnynais, apibėgti skruzdėlynus, išbudinti snaudžiantį ugnikalnį, išsimaudyti margaspalvių lapų duše, užmigdyti neklaužadą Pelėdžiuką, o iš margaspalvių lapų sukrauti lizdus bei išnarplioti vorų tinklus ir t.t.;
- Veiklos užbaigimas-atpalaiduojantis savimasažas „Rudeninių lapų pataluose“.

**REZULTATAS:** sąlytis su gamta teigiamai veikia vaiko savijautą, tai - įkvepiantis ir džiaugsmo teikiantis patyrimas, galimybė skleisti vaikų saviraiškai, kūrybiškumui.





# „SPALVOTAS IR DOSNUS RUDUO“

*Kauno lopšelis-darželis „Vilnelė“*

*Jurgita Kolčina*

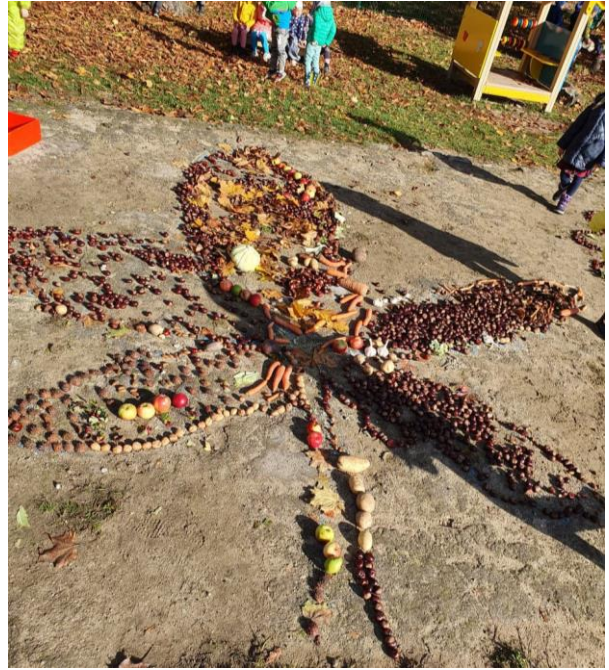
**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** edukacinėje veikloje naudojamos gamtinės medžiagos surinktos darželio teritorijoje ir daržo ar sodo gėrybės, kurias ugdytiniai su tėveliais atsinešė į darželį.

**TIKSLAS:** ugdytiniais sudaryti galimybes pažinti augalų, medžių, daržovių savybes, skatinti vaikus domėtis gamta, gilinti žinias apie rudeni, rudens gėrybes, daržovių naudą žmogaus sveikatai, puoselėti vaiko individualybę, kūrybiškumą. tobulinti emocinius ir socialinius tarpusavio santykius. Sukurti medžio lapo mozaiką, kuris auga darželio teritorijoje.

**EIGA:** ugdytiniai kartu auklėtojomis darželio teritorijoje rinko gamtinę medžiagą mozaikos gamybai. Kartu su tėveliais ar kitais šeimos nariais, rinko gėrybes iš sodo ar daržo. Tyrinėjo medžių lapus, jų formą, faktūrą, dydį, spalvas, ieškojo teritorijoje medžių, kurie tokius lapus augina. Tuomet pasirinktinai kokio nori, tokio lapo kontūrus, linijas, formas iš susirinktų natūralių medžiagų dėliojo ant žemės.

**REZULTATAS:** ugdytiniai per žaidimą susipažino su teritorijoje augančiais medžiais ir jų lapais, pagilino žinias apie rudens gėrybes. Bendraudami ir bendradarbiaudami, kūrybiškai perteikė lapų formą mozaikoje iš gamtinių žaliavų. Sukurti darbai džiugino vaikus, tėvelius ir kitus bendruomenės narius.





# „EGLUTĖ IŠ RUDENS GĖRYBIŲ“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Gražina Atraškevičiūtė ir „Smalsučiai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** lapai, obuoliai, gudobelės uogos, kaštonų kevalai.

**TIKSLAS:** skatinti vaikų saviraišką ir kūrybą, pasitelkiant žaidybinius kūrybos elementus lauko erdvėje.

**EIGA:** veiklai lauke vaikai pradėjo ruošti jau namuose: kai kas su tėvais prisirinko lapų, kiti atsinešė obuolių ir pan. Viską išsinešę į lauką ėmė verti ant pagaliukų. Pabaigus darbą grupės aikštelėje susmeigėme į žemę.

**REZULTATAS:** vaikai labai džiaugėsi savo darbo rezultatu, net praėjus keletui dienų, kai viskas pradėjo byrėti ir vysti grupės ugdytinis paklausė: „O kodėl tu viską surenki, tegul dar būna, juk taip gražu, panašu į Kalėdas“.



## „KAS PO LAPAIS SLEPIASI?“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Riešutėlis“*

*Loneta Petrulienė ir „Voveriukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** žaislas ežiukas, klevo lapai, ežiuko karūnėlės, kaštonai, kankorėžiai, dubuo vandeniui, laistytuvai, kartoninės dėžės, medžio šakelės, guašas, obuoliai, medžio šakelės, neperšlampamas popierius, muilo burbulai.

**TIKSLAS:** tenkinti svarbiausius vaiko poreikius: kūrybos, saviraiškos, bendravimo, pažinimo, judėjimo, juos plėsti ir gilinti.

**EIGA:** vaikučiai eina kartu su auklėtoja ieškoti pasislėpusio po lapais ežiuko. Kai suranda labai apsidžiaugia, jį paglosto ir patys pasipuošia ežiuko karūnėlėmis. Visi keliauja ieškoti saulutės, kartu su auklėtoja iš kaštonų ir kankorėžių dėlioja saulutę. Visi iškelia į viršų rankytes ir parodo, kaip saulutė šviečia. Labai nudžiugo visi, pradėjo smarkiai pūsti vėjelis ir medžių lapeliai vis krito krito, o mes juos gaudėm ir žaidėme. Tik staiga užklupo lietutis, visi pasislėpėme ir stebėjome po medžiais, kaip lyja lietutis. Palaukėme ir labai išalkome, tuomet su obuoliuko perpjauta pusele, šlampavome ežiukui vaišes. Juk ežiukai labai mėgsta obuoliukus. Labai smagi buvo kelionė su ežiukais, saulutė švietė, o mes gaudėme pakilusius į dangų muilo burbulus...

**REZULTATAS:** saulėta diena džiugino mus visus. Vaikučiai dalyvavo veikloje ir nebijojo užsidėti ant savo galvyčių ežiuko karūnelių. Kartu džiaugėmės ir dėliojome saulutę iš kaštonų. Sužinojome ir išmokome naujų žodelių. Linksmi ir turiningai praleidę laiką lauke grįžome dalytis ežiuko paliktomis vaišėmis.





# „TERITORIJOS ERDVIŲ PAŽINIMAS“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Vėrinėlis“*

*Gitana Petrauskienė, Oksana Markina ir „Gintarėliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** laminuotos 5 darželio teritorijos nuotraukos.

**TIKSLAS:** atpažinti darželio teritorijos erdves nuotraukose, jas rasti, įvardinti ir nusakyti požymius.

**EIGA:**

1. Kiekvieną dieną lankėmės artimiausioje darželio teritorijos aplinkoje.
2. Darželio teritorijoje atrinkome svarbias aplinkos erdves: eglynėlis, gėlynas, metalinės konstrukcijos dviračiams, vandens kranas ir talpos vandeniui pasemti.
3. Pasirinkta eksperimentinė nuotrauka: ugnis, kurios nėra darželio teritorijoje.
4. Edukacinėje – praktinėje veikloje, vaikams rodomos iš eilės po vieną nuotraukos, pagal kurią jie turi surasti realią vietą darželio teritorijoje. Veiklos pabaigoje parodoma eksperimentinė nuotrauka.

**REZULTATAS:** edukacinė – praktinė veikla parodė, kad ugdytiniai atpažino, parodė ir įvardino artimiausią (darželio teritorijos) aplinkos erdves. Įtvirtino sąvokas: medis, vanduo, metalas, akmenukai. Ugdytiniai labai džiaugiasi bei skirtingais būdais nurodė (mimika, rankų gestais, rodė kryptį ar bėgo šaukdami „žinau“). Eksperimentinė nuotrauka parodė, kad vaikai žino teritoriją ir pasako, ko joje nėra. Vieni sakė, kad ugnies nėra, kiti - prisiminė, kad grupėje uždega žvakutę. Dar kiti prisiminė ir pasakė, kad ugnį uždega namie. Ši edukacinė – praktinė veikla gali būti plėtojama visais metų laikais, kadangi ugdytiniai labiau įtvirtina žinias apie turimą artimiausią aplinką, kurioje jie jaučiasi saugiai bei gali pažinti, tyrinėti, įvardinti.



# „ĮVAIRIŲ FORMŲ IR LINIJŲ PUOŠYBA GAMTINĖMIS MEDŽIAGOMIS“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Vėrinėlis“*

*Gitana Petrauskienė, Oksana Markina ir „Gintarėliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** spalvotos kreidelės formoms ir linijoms piešti. Gamtinė medžiaga: lapai, kankorėžiai, kaštonai, sėklos, gėlių žiedai, gilės, šakelės, spygliai, akmenukai, smėlis, žemės ir t.t.

**TIKSLAS:** supažindinti vaikus su įvairiomis formomis ir linijomis, juos komponuoti gamtine medžiaga.

**EIGA:**

- Prisirinkome gamtinės medžiagos: lapai, šakelės, kankorėžiai, kaštonai, uogos, gėlių žiedai, akmenukai ir t.t.
- Ant šaligatvio plytelių nupiešėme formas ir linijas: trikampis, kvadratas, bangelės, susikertančios linijos, taškėliai ir t.t..
- Gamtine medžiaga puošėme nupieštas formas, linijas, sudarydami kompozicijas.

**REZULTATAS.** Edukacinėje – praktinėje veikloje ugdytiniai rinkosi savarankiškai gamtinę medžiagą į krepšelius. Daugelis puošdami formas ir linijas nesilaikė tvarkos, sekos, dydžių santykio, komponentų įvairovės ar vientisumo. Ugdytiniai dėliodami priemones įvardino sąvokas: spyglys duria, kaštonas slidus, kankorėžis aštrus, smėlis šaltas ir švelnus, akmuo sunkus, mažas arba didelis, kai kurie vardino medžiagų spalvas ir t.t. Dėliodami dalinosi, prašė vieni kitų ar gali duoti, patarinėjo vieni kitiems kaip dėti, kur dėti. Vaikai stengėsi bendrauti ir bendradarbiauti. Po kelių bandymų daugelis ugdytinių pradėjo matuoti ir dėti medžiagas pagal dydį, formą, ilgį ir storį. Keletas vaikų pastebėjo, kad apvalūs daiktai nurieda nuo linijos.

Edukacinė – praktinė veikla parodė, kad ugdytiniai žaismingai bendravo, bendradarbiavo, rinko gamtinę medžiagą, ugdėsi pastabumą, dėmesį, lavino akies ir rankos judesių koordinaciją, atmintį.



# „LENGVAI AR SUNKIAI KYLA ORO BALIONU“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Vėrinėlis“*

*Gitana Petrauskienė, Oksana Markina ir „Gintarėliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** spalvoti helio balionai, plastikiniai maišeliai medžiagoms sudėti, šaukštas medžiagoms pasemti, įvairios gamtinės medžiagos: lapai, šakelės, kaštonai, kankorėžiai, smėlis, juodžemis, akmenukai, vanduo ir t.t.

**TIKSLAS:** ugdyti vaikų gebėjimą tyrinėti (svorį, dydį, kiekį, spalvą) pasitelkiant įvairius pojūčius.

## **EIGA:**

- Prisirinkome gamtinės medžiagos: žemė (smėlis, juodžemis ir kt.), medis (šakelės, lapai, kankorėžiai ir kt.).
- Gamtinės medžiagos tyrinėjimas per pojūčius: apžiūrėti (aptarti kokia spalva, forma, dydis), paliesti (pajausti ir palyginti, aptarti medžiagų paviršius), pauostyti (palyginti kvapus, įvardinti kvapo savybes), paklausti (kaip sąveikauja viena su kita: lapai šlama, kankorėžiai traška ir kt.).
- Tyrinėjome gamtinę medžiagą: šaukštu dėjome žemes (smėlis, juodžemis ir kt.), medžio dalis (šakelės, lapai, kankorėžiai ir kt.), vandenį į atskirus plastikinius maišelius.
- Skaičiavome, matavome, kiek balionų pakels plastikinio maišelio turinį.

**REZULTATAS.** Edukacinė – praktinė veikla parodė, kad ugdytiniai mielai renka gamtinę medžiagą, ją apžiūri, paliečia, pauosto, paragauja. Stengiasi vartoti sąvokas: didelis – mažas, apvalus, storas, plonas, ilgas (sąvokos „trumpas“ nenaudoja), lengvas – sunkus, taip pat: šlapias, šaltas, švelnus, nešvelnus, duria. Šios veiklos viena sudėtingiausių ir įdomiausių veiklų yra semti ir įdėti šaukštu gamtinę medžiagą į plastikinius maišelius. Tai skatina lavinti vaikų smulkiosios motorikos, akies ir rankos koordinaciją.

Ugdytiniais labai patiko veikla su helio balionais. Veikloje dalyvavo reikšdami visas savo teigiamas emocijas. Turėjome galimybę pastebėti kaip jiems sekasi atpažinti jau žinomas spalvas, išmokti dar nežinomų spalvų pavadinimus. Edukacinė – praktinė veikla patraukli, priimtina įvairaus amžiaus vaikams.



# „ŽYGIS Į KALNIEČIŲ PARKĄ“

*Kauno lopšelis-darželis „Mažylis“*

*Edita Abračinskienė ir „Zuikiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** papildinimo stiklai, liemenės su atšvaitais vaikams.

**TIKSLAS:** siekti, kad vaikai įgytų žinių apie paukščius, vabalus ir medžius, organizuojant žygį į artimiausią Kalniečių parką.

**EIGA:** žygio į Kalniečių parką metu, ugdytiniai priėję pėsčiųjų perėją, pirmiausia prisiminė taisykles, kaip saugiai pereiti gatvę. Sustoję prie parke esančio tvenkinio, vaikai stebėjo plaukiojančių ančių pulkelį. Vaikai su mokytojo pagalba domėjosi paukščių išvaizda, jų kūno sandara, mitybos ypatumais. Diskutavo, kas padeda antims geriau plaukti, kuo skiriasi antis nuo gaigalo. Parke, medžių alėjoje, vaikai pro papildinimo stiklus tyrinėjo medžių žievės struktūrą, ropojančius vabaliukus.

**REZULTATAS:** žygio metu buvo skatinamas vaikų fizinis aktyvumas ir parko gamtos pažinimas. Vaikai įgijo žinių apie ančių gyvenimo būdą ir išvaizdos ypatumus, augalų, medžių, vabaliukų savitumus. Taip pat pakartojo saugaus eismo gatvėje taisykles.





# „KABANTYS PELĖDŽIUKAI“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Miglė Tatarinovičiūtė, Janina Jarašiūnaitė ir „Katinėliai“, „Žiogeliai“, „Boružėlės“, „Nykštukai“, „Ežiukai“, „Drugeliai“, „Kiškiai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** plastmasinis maišelis, spalvotas popierius, lipni juosta, rudeniniai medžių lapai.

**TIKSLAS:** tvarkydami grupės aikšteles, panaudojome lapus „antram“ gyvenimui.

**EIGA:** Į spalvotus plastmasinius maišelius vaikai pirenka įvairių lapų. Su auklėtojos pagalba užriša maišelį padarydami ausytes, priklijuoja iškirptas pelėdžiuko akis ir kojas.

**REZULTATAS:** Vaikams labai patiko rinkti lapus ir dėti juos į maišelius jie tyrinėjo kuris pridėjo daugiau, kokių spalvų lapų ir pan. Pagamintos peledos papuošė darželio teritoriją suteikdamos džiaugsmo ir gerų emocijų ne tik vaikams, bet ir tėvams.



# „RUDUO ANT TVORELĖS“

## *Panevėžio lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Laima Striukienė, Diana Paškauskienė ir „Pelėdžiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** maistinė plėvelė, teptukai, gvašas.

**TIKSLAS:** sudaryti vaikams galimybę lopšelio-darželio teritorijoje patrauklia forma pažinti ir atspindėti spalvingą metų laiką rudenį.

**EIGA:** maistinė plėvelė kelis kartus apskama tarp dviejų pavėsinių stulpų. Vaikai ant paviršiaus piešia gvašu tema „Ruduo“. Grupė vaikų, prisijungusi prie kūrybinio proceso, papildo piešinį sava kūryba. Grupė vaikų piešia iki 10 minučių. Nupiešus piešinį vaikai mokosi eilėraščių su lydimaisiais judesiais (judesius kuria pedagogas kartu su vaikais):

*„Ei, vaikai, ruduo atėjo,*

*Daug lietaus ir šalto vėjo.*

*Paskubėkim į namus*

*Kol nepermerkė lietus“.*

**REZULTATAS:** Nepaprastai pakylėtai, pedagogų padedami, vaikai rinkosi priemones ir skubėjo į kiemą, kur jų laukė neįprasta galimybė išreikšti save. Po trumpos apžvalgos, ieškant rudenėlio spalvų darželio žaidimų aikštelėje, buvo pasiruošta meninei veiklai. Paaiškinus užduotį, vaikai greitai įsijautė į kūrybinį procesą. Jie tapė rudenėlių toki, kokį matė bei suvokė. Buvo saulėta diena, todėl jaunieji dailininkai nutapė saulę, debesis, medžius, krūmus ir save. Vaikams patiko žaisti spalvomis ant maistinės plėvelės, nes tai buvo neįprasta. Baigę darbą visi džiaugėsi rudeninėmis spalvomis bei gražiu vaizdu. Tvarkydami priemones pramokome ketureilį ir grįždami į grupę su lydimaisiais judesiais jį deklamavome. Džiugi nuotaika – puikus mažųjų kūrėjų darbo įsivertinimas.



# „MEDIS IŠ GAMTINIŲ MEDŽIAGŲ“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Berželis“*

*Barbara Novoslavskaja ir „Bozji korovki“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kankorėžiai, medžių žievė, uogos, šakos, lapai, akmenys, kaštonai.

**TIKSLAS:** Ugdyti vaiko domėjimąsi gamta. Supažindinti vaikus su gamtinėmis medžiagomis ir jų savybėmis.

**EIGA:** Vaikai savo grupės pavėsinėje iš įvairių gamtinių medžiagų dėlioja medį. Pirmiausiai, visi apžiūri gamtines medžiagas, klausosi pedagogo pasakojimo apie gamtinių medžiagų savybes, liečia. Toliau remiantis savo vaizduote pradeda dėlioti medį, pasako kokią medžio dalį ir iš ko gamins.

**REZULTATAS:** Vaikai su didžiuliu susidomėjimu dalyvauja procese. Lavinasi jų vaizduotė, susidomėjimas atliekamu darbu, gamtinėmis medžiagomis. Vaikai susipažino su gamtinių medžiagų savybėmis. Taip pat yra lavinama smulkioji motorika, bei yra ugdomi kūrybiniai gebėjimai.



# „KŪNO KULTŪRA“

*Vilniaus lopšelis-darželis „Berželis“*

*Andžela Mongialo ir „Bozji korovki“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Lankai, kamuoliai, lazdos, dėžės.

**TIKSLAS:** Stiprinti vaikų sveikatą. Formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius.

**EIGA:**

1. Vaikai sustoja į ratelius po 3 žmones. Rankose laiko lazdas. Skaičiuojant 1,2,3 vaikai apsikeičia lazdomis. Viską reikia atlikti greitai, kad nenukristų lazda.
2. Vaikai ant kojų užsideda batų dėžutes ir bando vaikščioti, bėgti. Atstumas gali būti skirtingas. Startas – finišas. Laimi tas, kuris pasiekė finišą pirmas.
3. Vaikai rankose laiko lanką su piršta virve. Tam tikru atstumu yra padėtas kamuolys. Vaikai bando mesti lanką ant kamuolio ir pagauti jį.

**REZULTATAS:** Vaikams suteikia malonumą tokie žaidimai, yra lavinami judesių koordinacija, vikrumas, orientavimasis erdvėje, stiprina fizinę sveikatą.



# „SODELIAUTOJAI“

*Kauno lopšelis-darželis „Liepaitė“*

*Rita Pūtviėnė, Aistė Guobė ir „Pienės“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kreidelės, lupos, popierius, medžių lapai.

**TIKSLAS:** Supažindinti vaikus su medžių įvairove, medžių žievės faktūra.

**EIGA:** Nuo pat pirmųjų dienų vaikas tyrinėja jį supantį pasaulį. Ikimokykliniame amžiuje vaikai ypatingai smalsūs: noriai tyrinėja, kasdien išbando naujus, jiems nežinomus dalykus, stebi, eksperimentuoja su aplinkoje esančiais daiktais. Per įgautą patirtį jie patiria įvairių išgyvenimų ir plėtoja pažintinę patirtį.

Darželio teritorija, kurioje auga medžiai, tai vieta, kur vaikai gali lavinti savo pojūčius: regėjimą, lytėjimą, klausą, lavėja akies - rankos koordinacija, išmoksta ilgiau išlaikyti dėmesį, kaupia patirtį, diskutuoja, samprotauja, išmoksta spręsti problemas, ima geriau suvokti juos supantį pasaulį.

**REZULTATAS:** Vaikai labai džiaugėsi prisilietę prie medžių kamieno. Pajuto didybę, suprato kad daug metų praeina kol medis užauga didelis ir storas. Pradžioje apžiūrėjome ir susipažinome su medžiais (klevas, ąžuolas, pušis, gudobelė). Rinkome lapus, lyginome, aptarėme formas, spalvas dydžius. Pirštais čiupinėjome kamienus, medžių žievę, o vėliau uždėję popieriaus lapą „gaminome“ medžio žievės atspaudus. Vaikai susipažino, kad kiekvieno medžio žievė skiriasi, nors spalva ir panaši. Labai visi buvo nustebinti, kad pušis rudenį meta spyglius kaip medžiai lapus.





# „VAIŠĖS RUDENĖLIUI“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Diana Krikštaponienė*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Smėlis, kastuvėliai, keksiukų formelės, gamtinė medžiaga (medžių lapai, giliukai, kaštonai, saulėgražos, molūgų sėklos)

**TIKSLAS:** Skatinti vaikų kūrybiškumą ir saviraišką, panaudojant gamtinę medžiagą.

**EIGA:** Lauke vaikai užsimaišė „smėlio miltus“. Kuriuos panaudojo keksiukų gamybai. Vaikai sėmė smėlį ir dėjo jį į formeles. Baigę gaminti keksiukus, leidosi į kūrybą, kur kiekvienas galėjo atskleisti savo kūrybiškumą, dalinosi idėjomis, kaip gražiau ir išradingiau papuošti savo pyragėlių.

**REZULTATAS:** Viravo linksma ir šilta nuotaika. Ugdytiniai apžiūrinėjo veikloje naudojamą gamtinę medžiagą. Diskutavo, domėjosi gamtos pokyčiais. Sužinojo, kodėl rudenėlis turi tiek daug spalvų. Visi džiaugėsi atliktais darbais, įgytomis žiniomis, dalijosi įspūdžiais. Tai vaikams suteikė daug džiugių ir malonių emocijų.





# „RUDENINIS KAMUOLYS“

*Kauno lopšelis-darželis „Klevelis“*

*Lina Stanaitienė ir „Skrudėliukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Gamtinė medžiaga: uogos, kaštonai, lapai, kankorėžiai, daržovės, augalų vaisiai irk t.

**TIKSLAS:** Per pojūčius, patyriminę veiklą, naudojant gamtines priemones supažindinti ugdytinius su rudeni, jo požymiais, rudens gėrybėmis, jų įvairove.

**EIGA:** Norėdami ugdytinius supažindinti su rudeni, jo grožiu, sugalvojome įstaigos kieme kurti rudeninį kamuolį iš rudens gėrybių. Vyko parengiamieji darbai- rinkome gamtinę medžiagą, rudens gėrybes, aptarėme jų išvaizdą, naudingas savybes, tyrinėjome jų vidų irk t. Aikštelėje buvo dėliojama apskritimo formos kompozicija iš rudens gėrybių.

**REZULTATAS:** Ugdytiniai aktyviai veikdami lauke, ieškodami gamtinės medžiagos namuose su tėvais, kieme, per pojūčius, patyriminę veiklą susipažino su rudeni, rudens gėrybėmis, daržovių, vaisių, augalų sėklomis, jų įvairove, išvaizda. Praktinė veikla skatino ugdytinius domėtis aplinka, augalais, gamtos reiškiniais, lavėjo ugdytinių kūrybiškumas, saviraiška, noras kurti iš gamtinės medžiagos.





# „KAŠTONŲ MATEMATIKA“

*Šiaulių lopšelis-darželis „Pasaka“*

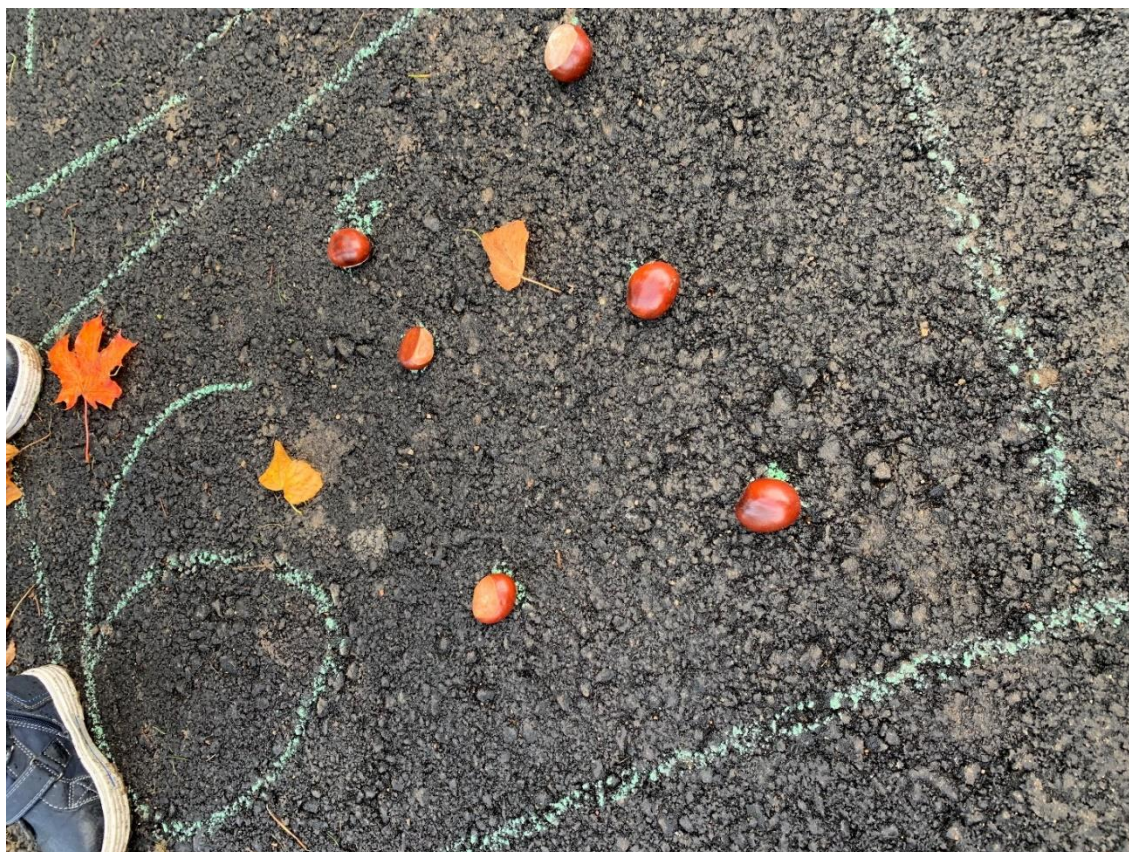
*Justina Bagdonaitė ir „Skruzdėliukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kreidelės, kaštonai.

**TIKSLAS:** lavinti vaikų skaičiavimo įgūdžius pasitelkiant gamtinę medžiagą.

**EIGA:** Pedagogas paruošia užduotį, nubrėžia kvadratus, kuriuose parašo skaičių ir nubrėžia kvadratus, taip pat atitinkamą skaičių taškelių. Ugdytiniai renka kaštonus, susipažįsta su rudens gamtine medžiaga, dėlioja juos į kvadratėlius skaičiuodami. Ugdytiniai ne tik lavina skaičiavimo įgūdžius, bet ir atpažįsta skaičiaus simbolį, jį susieja su kvadratėlyje esančiais kaštonais.

**REZULTATAS:** Ugdytiniai lavino skaičiavimo įgūdžius per praktines lauko veiklas, panaudodami gamtinę medžiagą.





# „SVERIAME SMĖLĮ“

Šiaulių lopšelis-darželis „Pasaka“

Kristina Simanauskienė, Laura Bajoriūnė ir „Zuikučiai“ grupės vaikai

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** kibirėliai su smėliu, vienkartinės stiklinės, vienkartiniai šaukštai, svarstyklės, kortelės su skaičiais.

**TIKSLAS:** gilinti žinias apie skaičius, skaitmenis bei ugdyti gebėjimą naudotis svarstyklėmis.

**EIGA:** vaikai suskirstomi į dvi grupes po 10. Jiems paruošti kibirėliai su smėliu, plastikinės stiklinės, sunumeruotos nuo 1 iki 10, svarstyklės. Kiekvienas vaikas turi po plastikinį šaukštą. Vaikai gauna kortelę su numeriu (nuo 1 iki 10), jie turi susirasti stiklinę su tokiu numeriu, koks parašytas ant kortelės. Susiradę stiklinę vaikai turi į ją įdėti tiek šaukštų smėlio, koks skaičius parašytas ant stiklinės. Kai smėlis jau stiklinėse, vaikų paprašoma apversti turimas korteles. Kitoje kortelių pusėje užrašyti du skaičiai (pvz.: 3 ir 8), vaikas turintis kortelę su skaičiumi 3, turi rasti draugą, turintį kortelę su skaičiumi 8. Jie kartu eina prie svarstyklių, deda savo stiklines ant jų ir sveria smėlį, žiūri, kas daugiau sveria 3 šaukštai smėlio ar 8. Sverimą atlieka visi vaikai poromis.

**REZULTATAS:** vaikai įtvirtina skaičius, skaitmenis iki 10, geba pasverti smėlį ir pasakyti, kurio vaiko stiklinė sveria daugiau, o kurio – mažiau. Taip pat ugdytiniai geba dirbti porose, išlaukti savo eilės.





# „PANEMUNĖS ŠILO TAKELIU“

*Kauno Šančių lopšelis-darželis*

*Kristina Sakalė, Daiva Bisigirskienė ir „Žiniukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Segtuvas su medžių lapų, medžių vaisių pavyzdžiais. Metodinė priemonė - dėžutė „SURASK TOKĮ PATĮ“ (kiekvienam vaikui).

**TIKSLAS:** Sudaryti sąlygas stebėti bei tyrinėti rudenėjantį šilą.

**EIGA:** išvykos metu aptariame Panemunės šile augančius medžius. Medžių išvaizdą, įvardiname kokie medžiai spygliuočiai, kokie lapuočiai, medžių lapus (formą, dydį, spalvą – kaip ji keičiasi su metų laikais). Prisimename darželio kieme augančius medžius. Šilo tyloje klausomės medžių ošimo, stebime medžių įvairovę, vardiname jų pavadinimus, liečiame bei apsikabiname kamienus. Surandame ir lygi-name eglės ir pušies kankorėžius – jų dydį, formą. Atkreipiame dėmesį, kad eglės kankorėžis yra pailgas ir didesnis nei pušies. Gėrimės rudenėjancia gamta, vaikai renka rudeninius lapus, kankorėžius, gilius. Šilo pataluose aptiko grybus: žvynabudes, šilbaravykį, žalsvąją musmėrę, guotę, meškutę. Pamatę medžio kelmą, skaičiuojame medžio kasmetines rėves. Diskutuojame kaip reikėtų saugoti ir tausoti mišką. Vaikai ieško ir suradę prideda medžio lapą prie pavyzdžio segtuve. Suranda ir deda į dėžutę tokį patį kaštoną, gilę, kankorėžį, medžio žievės gabalėlį. Džiaugiasi, kuris pirmas surinks visą dėžutės komplektą. Saugiai grįžtame į darželį ir iš surinktos gamtinės medžiagos, gaminame įvairius kūrybinius darbelius, naudojame skaičiavimui, įvardijimui kelintas, kuriame šilo istorijas....

**REZULTATAS:** Netradicinėje aplinkoje vaikai gilino žinias apie šilo teikiamas dovanas žmogui. Stebėjo bei tyrinėjo gamtos pokyčius keičiantis metų laikams. Palygino tai ką matė šile pavasarį ir kaip pasikeitė gamta rudenį. Ugdymas už darželio ribų: geriau vieną kartą patirti nei daug kartų išgirsti.



# „MEDŽIŲ ŽIEVĖS ATSPAUDAI“

*Kauno lopšelis-darželis „Rasytė“*

*Audronė Domanaitienė ir „Karlsono mažyliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Medžių lapai, popieriaus lapai, vaškinės kreidelės, anglis, medžių vaisiai.

**TIKSLAS:** Vaikai gebės padaryti medžių žievės atspaudus, įsimins medžių pavadinimus, skirs jų vaisius ir lapus.

## **EIGA:**

- Pagal duotą medžio lapą įstaigos kieme surandamas medis. Prie pasirinkto medžio žievės pridamas popieriaus lapas ir atsargiai trinama vaškinge kreidele arba anglimi, kol išryškėja žievės paviršiaus raštas.
- Ant medžio žievės atspaudu užrašomas medžio pavadinimas.
- Renkami medžių lapai ir vaisiai. Jie suskirstomi pagal medžių rūšis.
- Aikštelėje dėliojamas medžio atvaizdas, naudojant medžio žievės atspaudus, lapus ir vaisius.
- Apibūdinamas kiekvieno medžio kamieno raštas, lapų forma, vaisiai.

## **REZULTATAS:**

- Vaikai pastebėjo, kad medžio žievės raštai skiriasi. Jaunų medžių kamienai ploni ir raštų skirtumus pastebėti sunkiau. Kuo medis senesnis, tuo žievės raštai labiau išryškėja.
- Vaikai išmoko skirti medžius pagal jų lapus ir vaisius, įsidėmėjo medžių pavadinimus.





# „SKAIČIUOJU VISKĄ, KĄ RANDU“

*Šiaulių lopšelis-darželis „Pasaka“*

*Kristina Kalinauskienė ir „Bitutės“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kiaušinių dėklas, gamtos turtai

**TIKSLAS:** Ugdyti aplinkos pažinimo ir skaičiavimo įgūdžius.

**EIGA:** Ant kiaušinių dėklo dangčio išorinės ir vidinės pusės užklijuoti pavyzdį, kokių gamtos turtų bus ieškoma. Pagal tai paruošti ir veiklos lapą, kuriame vaikai sužymės, kokių gamtos turtų ir kiek jų surado. Tokį paruoštą dėklą ir tokį veiklos lapą turi turėti kiekvienas ugdytinis. Keliaujama į lauką/ parką ir ieškoma nurodytų gamtos turtų (kiek tik telpa į dėžutę). Sugrįžus į grupę, vaikai skaičiuoja ir veiklos lape burbuliukais (ar taškiukais) žymi, ko ir kiek surado. Sužymėję – patikrina patys, su auklėtoja, su tėveliais, ar užduotis atlikta teisingai.

**REZULTATAS:**

Vaikas gebės surasti tai, ko prašo užduotis.

Vaikas gebės suskaičiuoti nuo 1 iki 10.

Vaikas gebės kiekį atvaizduoti burbuliukais (ar taškiukais).

Vaikas gebės pasakyti, kiek iš viso surado vienos rūšies gamtos gėrybių, gebės jas atpažinti ir pavadinti.





# „RUDENINĖ SAULĖ“

*Kauno lopšelis-darželis „Giliukas“*

*Birutė Vyšniauskienė, Aušra Grabliauskienė ir „Nykštukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** kaštonai, kankorėžiai, gilės, medžių lapai, svarainiai

**TIKSLAS:** sudaryti sąlygas vaikams tyrinėti gamtą rudenį

**EIGA:** vaikai kartu su pedagogu rinko įvairius medžių lapus, gilius, kaštonus. O pedagogo padėjėja atnešė svarainių iš kurių vaikai sudėjo saulės viduriuką ir spindulius, dar spinduliukus dėjo ir iš kaštonų, kankoriežių, gilių, pagražino viską įvairiaspalviais lapais, dėdami dar bandė vardinti pagrindines spalvas, dėti pagal dydį, keli vaikai skaičiavo.

**REZULTATAS:** Vaikai šioje edukacinėje veikloje mokėsi klasifikuoti pagal dydį, formą, spalvą: skaičiuoti, grupuoti, lyginti; lapų įvairovė leidžia vaikams mokytis ir spalvų, ir formų supratimo, ir net matematikos.

Veikdami lauke vaikai geriau pažįsta aplinką, smalsauja, ugdomi pastabumą, daugiau tyrinėja.





# „RUDENINĖS ROŽĖS“

*Kauno lopšelis-darželis „Varpelis“*

*Renata Ginkuvienė, Lina Dagilienė ir „Kregždutės“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Gamtinė medžiaga: klevo lapai, siūlai, žirkklės.

**TIKSLAS:** Lavinti vaikų kūrybiškumą ir smulkiąją motoriką.

**EIGA:** Ruduo – pats spalvingiausias ir dosniausias metų laikas. Tereikia tik išeiti į lauką ir apsidairyti: gamtinės medžiagos aplinkui nors vežimu vežk, todėl idėja patiems pasigaminti rudeninių rožių kilo savaime.

Šios idėjos vedini išskubėjome į lauką ne tik pasidžiaugti puikiu oru, bet ir prisirinkti klevo lapų. Rinkdami lapus vaikai sužinojo, kuris lapas yra klevo, lygino surastus lapus pastebėdami daugybę detalių, susijusių su lapų forma, spalva ir kt.

Grupėje dar kartą pasidžiaugę šiais gamtos kūriniais, mes nusprendėme taip pat susitelkti į kūrybą – rudeninių rožių gamybą: rinkomės lapus pagal dydį, juos lankstėme, sukome, rišome. Keletą akimirku užfiksavome nuotraukomis, jomis ir norime pasidalinti □

**REZULTATAS:** Vaikai patys susirinko gamtinę medžiagą – klevo lapus. Rinkdami lapus lygino tarpusavyje, o suradę kitokį lapą nuolat klausinėjo: “Kokio medžio šitas lapas?”. Tokiu būdu plėtėsi jų žinios pažįstant medžių lapus ir pačius medžius, lavėjo kūrybiškumas ir smulkiąją motoriką.





## „SLIEKAS ARTOJAS“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Vaikystė“*

*Roma Padolskienė ir „Lašiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kastuvėlis, didinamasis stiklas, stiklinis indas, žemės, smėlis.

**TIKSLAS:** Įsitikinti, kad sliekai pureną žemę ir minta augalų liekanomis.

**EIGA:** Vaikai į stiklinį indą sluoksniais pila juodą žemę ir smėlį. Kasinėjant žemę suranda sliekų. Juos apžiūri su didinamuoju stiklu, aptariame jų išvaizdą, prisimename, kuo sliekai naudingi, kuo jie minta. Sliekus įdedami į stiklinį indą. Įdedame augalų liekanų. Uždengiame medžiagos skiaute. Stiklinį indą pastatome saugioje vietoje.

Kiekvieno pasivaikščiojimo metu stebime, kaip keičiasi stiklinime inde žemės ir smėlio sluoksnis.

**REZULTATAS:** vaikai stiklinį indą su sliekais stebėjo dvi savaites ir įsitikino, kad žemių sluoksniai susimaišė, o įdėti smulkinti lapai sunyko. Taip atsitiko todėl, kad ieškodami maisto sliekai nuolat rausia žemę ir padaro daug mažų tunelių. Žemė maišosi ir tampa puri.





# „RUDENS ŽAIDIMAI“

*Šiaulių lopšelis-darželis „Bitė“*

*Ieva Marčiulionytė, Vaida Jančenkovienė ir „OP“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Lapai, skraistė, žaislai (ežys, voverė, kiškis), gyvūnų paveikslėliai, voveliai, tapetas, dažai, daržovių paveikslėliai, obuolių trafaretai, raudoni lapeliai, šermukšniai, lipni plėvelė, kaštonai, kibirėliai.

**TIKSLAS:** Eksperimentuojant įtvirtinti vaisių, daržovių bei gamtinės medžiagos pavadinimus.

**EIGA:** Vaikai rinko kuo daugiau lapų, juos nešė ant skraistės ir stengėsi ramiai ir greitai juos ant audinio „šokdinti“. Nukritus lapams, po audeklu pasimatė pasislėpę gyvūnai, vaikai juos atpažino, įvardino ir susiskirstė grupelėmis pagal pasirinktą gyvūną (voverė, ežys, kiškis). Grupė pasirinkusi kiškį voleliu dažė paviršių ir bandė rasti balta kreidele nupieštas daržoves. Ežiukų grupė ant lipnios skaidrios plėvelės dėliojo šermukšnius ir mažus krūmų lapelius taip užpildydami obuolių viduriukus. Voverėčių grupė iš kaštonų dėliojo geometrines figūras. Atlikus veiklas visi vaikai įsivertino savo sėkmes ir nesėkmes.

**REZULTATAS:** Dauguma vaikų atpažino daržoves, suvokė, ką reiškia limpantis paviršius, gebėjo tiksliai sudėti geometrines figūras, kartu veikti su bendraamžiais ir suaugusiais.





# „KIEK ĮDOMYBIŲ APLINKUI“

## *Panevėžio lopšelis-darželis „Varpelis“*

*Audronė Cicėnienė, Janina Purauskienė, Dalia Neverauskienė ir „Voveriukai“,  
„Kiškiukai“ grupių vaikai*

### **NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:**

Gamtinė medžiaga (medžių lapai, kaštonai, gilės, pagaliukai).

Daržovės, vaisiai (obuoliai, moliūgai, dekoratyviniai moliūgai).

Piešimo priemonės (teptukai, kreida, guašas, markeriai).

**TIKSLAS:** Sudaryti vaikams sąlygas išbandyti įvairias galimybes pažinti ir tyrinėti artimiausią aplinką ,grožėtis įvairiais gamtos reiškiniiais, džiaugtis rudens spalvomis, vaišintis rudens dovanomis.

### **EIGA:**

Rudenį stebėjome pasirinktus medžius-klevą, ąžuolą ir kaštoną.

Stebėjome jų lapus-kaip kito jų spalva, kiekis, suradome jų panašumus ir skirtumus.

Iš kaštonų, gilių, įvairių pagaliukų darėme mozaiką.

Iš klevo lapų ir moliūgo sukūrėme linksmą kirmėlaitę.

Markeriais dekoravome moliūgą.

Stebėjome obelį ir jos vaisius.

Rinkome obuolių karalių ir vaišinomės obuoliais-šviežiais ir keptais.

Lauke ragavome sumuštinukus su moliūgų užtepėle.

Džiaugėmės lapais savo aikštelėje-žaidėme su jais, darėme lapų lietu, mėtėme juos pavėjui ir gaudėme. Sužinojome, kad pavėjui lapai nuskrenda gana toli. Sugrėbus lapus ant jų darėme angelus, o kitą dieną tvarkėme savo aikštelę-juos grėbėme, šlavėme, dėjome į maišus.

**REZULTATAS:** Vaikai turėjo galimybę pažinti įvairius gamtos reiškinius Jie džiaugėsi nuostabiomis galimybėmis susipažinti su medžiais, stebėti jų kitimą, spalvų paletę, daryti įvairius darbelius, džiaugtis rudens spalvomis, išbandyti save žaidžiant, kuriant, bendraujant.



# „MARGASPALVIAI, RUDENINIAI LAPAI“

*Kauno lopšelis-darželis „Klausutis“*

*Giedra Kazlauskienė ir „Drugeliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Ežiukas, įvairių rūšių rudeniniai lapai, papildinimo stiklai.

**TIKSLAS:** Supažindinti vaikus su rudeniniais lapais, tyrinėti jų skirtumus ir panašumus.

**EIGA:** Vaikai nutaria lauke ežiukui parodyti rudeninius lapus. Darželio aplinkoje su vaikais rinkome lapus ir nešėme ežiukui su jais susipažinti. Vaikai lapus lygino, rūšiavo( pagal rūšį, spalvą, formą, dydį), tyrinėjo, stebėjo su papildinimo stiklais, eksperimentavo. Visi drauge žaidėme linksmą lapų žaidimą „Lapų lietus“ ir ragavome obelaitės padovanotus obuoliukus...

**REZULTATAS:** Vaikai susipažino su darželio aplinkoje augančiais medžiais ir jų nuostabiais lapais. Stebėjo, tyrinėjo ir atrado ,kad kiekvieno medžio lapai yra labai skirtingi. Tyrinėdami lygino lapų dydžius, spalvas ir formas. Vaikams patiko žaisti žaidimą „Lapų lietus“.



# „PAGLOSTYK PAGAUTĄ DEBESĖLĮ“

*Panevėžio lopšelis-darželis „Riešutėlis“*

*Kristina Gustienė ir „Drugeliai“ grupės vaikai*

## NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:

- ✓ Ant lentelės priklijuoti veidrodėliai ir indelis guašui (dangaus gaudyklės)
- ✓ Guašas
- ✓ Drėgnos servetėlės
- ✓ Tinklelis gaudyklė, virvelė

**TIKSLAS:** Susipažinus, apžvelgus ir aptarus dangaus ir žemės ypatumus, išsiaiškinus žodžių „aukštai“, „žemai“ reikšmes, naudojant veidrodėlį ir guašą, pirštukais nukelti dangaus atspindį į žemę.

**EIGA:** Vaikai klausys trumpo pasakojimo-pasakos apie debesėlį ir žemę, stebės, lytės žemės paviršių, viską palytėję ir apibūdinę ką pajuto, pakels akeles į dangų, pasakos ką mato, bandys pasiekti debesėlius, pašoks aukštyn, palypės, gaudys su gaudykle, virvele. Aiškinsis, kodėl nepavyksta pasiekti dangaus, įvardins kas, ir kaip gali jį pasiekti. Auklėtoja pasiūlys stebuklingą būdą, kaip nukelti dangų ant žemės ir jį paliesti, iš ryšulio išims stebuklingas dangaus gaudykles (veidrodėlius). Vaikai vaikščios su veidrodėliais nukreiptais į dangų, stebės dangaus kūnus. Pastebėję ir apibūdinę ką mato, savo pirštukais tapys (kopijuos) dangaus atvaizdą ant veidrodėlio. Pabaigoje grožės savo kūrinėliais, įvardins spalvas, formas, ieškos panašumų skirtumų.....

**REZULTATAS:** Vaikai domėjosi žemės tekstūra, spalvomis ją lytėjo, juokėsi purvu išsitepę piršteliu, džiaugėsi galimybe bent truputi prisiliesti prie dangaus. Ilgai gaudė debesėlius tinkleliu, rungtyniaudami kas palips aukščiau ir pasieks patį dangų. Įvardino dangaus spalvas veidrodėlio atspindyje, džiaugėsi ir savo dažytais melsvais piršteliais tapė žydrus, gelsvus dangaus tolius.

Kiemo erdvė, kartu su kūrybiškomis idėjomis, ir vaikų entuziazmu, suteikia be galo daug galimybių kurti žaismingą pažintinę ugdomąją veiklą, skatini vaikus kritiškai mąstyti, atrasti, pajusti ir veikti...



# „LOBIO IEŠKOJIMAS“ PETRAŠIŪNŲ ŠILE

*Kauno lopšelis-darželis „Šilelis“*

*Modesta Žakaitienė, Marina Bučinskienė ir „Kodėlčiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Indėnų karūnos. Lankai, stoveliai. Ilaminuotos kortelės su užduotimis. Popierius, plunksnos, klijai, guašas, teptukai, siūlai, kartoninės kortelės. Gamtinė medžiaga (šakelės, kankorėžiai, gilės, kaštonai, spalvoti rudeniniai lapai), spalvotos juostelės, spalvoti žymekliai, lobiai (pakabukai su gintaro akmenėliais).

**TIKSLAS:** Netradicinių veiklų metu miško aplinkoje ugdytiniai įgys naujos patirties, pastebės rudens pokyčius, kūrybiškai veiks, ieškant lobio.

## **EIGA:**

- Pasipuošė pačių pagamintomis „indėnų karūnelėmis“;
- Keliavo saugiai į mišką susitikti su „indėnų“ vadais;
- Atliko indėnų pasisveikinimo ritualą;
- Sugalvojo sau „indėniškus“ vardus ir susiskirstė grupelėmis;
- Stebėjo ženklus aplinkoje ir atliko skaičiavimo užduotis, panaudojant gamtinę medžiagą;
- Atliko pažinimo užduotis netradicinėje aplinkoje (įvardino medžių, grybų pavadinimus, įminė mįsles susijusias su gamtos reiškiniais ir kt.)
- Atliko kūrybines užduotis (kūrė indėniškus ornamentus iš gamtinės miško medžiagos).
- Įvertino savo ir bendrą vaikų veiklas.
- Surado paslėptą lobį.

**REZULTATAS:** Ugdytiniai veiklos labai laukė, patys gamino savo karūnas, galvojo indėniškus vardus todėl tai sužadino dar didenį norą aktyviai dalyvauti veikloje. Veiklos metu stengėsi užduotis atlikti teisingai, atidžiai klausėsi užduoties, ugdėsi bendradarbiavimo įgūdžius. Kūrybinėje veikloje veikė laisvai, spontaniškai, nebijojo eksperimentuoti. Po veiklos buvo kupini įspūdžių, jais dalinosi su darželio bendruomene, tėveliais.



# „MIŠKO SARGO PASLAPTYS“

*Vilniaus raj. Paberžės „Verdenės“ gimnazija*

*Birutė Baušienė, Irina Daugvilienė, Stanislava Cijunaitienė ir „Bitutės“,  
priešmokyklinio ugdymo grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** 1. Minkštas žaislas briedis. Skirtingų spalvų kibirėliai su užrašais (Stiklas, Plastiką, Popierius), didelis maišas su plastiko, stiklo ir popieriaus atliekomis. 2. Minkštas žaislas žalias dramblys. Krepšys su gamtine medžiaga (šakelės, žiedai, lapai, gudobelės vaisiai). Padidinamieji stiklai. 3. Minkštas žaislas rudasis lokys. Maišeliai su daržovėmis ir vaisiais, Mįslių kortelės. (Mįslės apie vaisius ir daržoves). 4. Plastikinės pipetės, veidrodėliai, maži spalvoti indeliai, rasos rinkimo paletė. 5. Minkštas žaislas pelėdžiukė. Kortelės su raišteliais. Kortelėse surašyti medžių, augančių įstaigos teritorijoje, pavadinimai. (Obelis, slyva, liepa, eglė, pušis, klevas, ąžuolas, alyvų krūmai).

**TIKSLAS:** Skatinti vaikus stebėti ir pažinti juos supančią artimiausią aplinką, tyrinėti ir domėtis gamtoje vykstančiais reiškiniais.

**EIGA:** Vaikai sutinka miško sargą, kuris kviečia visus ieškoti rudens paslapčių. Pirmiausia vaikai sutinka verkiantį briedį, kuris prašo sutvarkyti prišiukšlintą pušynėlį. Vaikai padeda briedžiui surinkti ir surūšiuoti šiukšles. Žolynų aikštelėje vaikai sutinka žalią dramblių, kuris visus kviečia, pasiėmus padidinamuosius stiklus, pasigrožėti žiedais, lapais, vaisiais ir sukurti rudenines mozaikas – dėliones. Keliaudami toliau rudenėlio takeliu vaikai sutinka rudą lokį daržininką ir padeda jam įminti mįsles. Atsisveikinę su lokiu, paslapčių ieškotojai patenka į stebuklingą Rasos laboratoriją. Drauge su miško sargu vaikai mokosi stebėti rasą, kaip gamtos reiškinį. Braidžiodami po pievutę, mažieji tyrinėtojai ieško pasislėpusių rasos lašelių. Pasiėmę pipetes, padidinamuosius stiklus ir spalvotus indelius, vaikai stengiasi surinkti rasos lašelius nuo žolės, voratinklių, nukritusių lapų, medžių šakelių. Paslaptinga vaikų kelionė baigiasi žaidimų aikštelėje, kurioje vaikai žaidžia žaidimą „Atskrido paukščiai ir nutūpė į..“. Vaikų būrys virsta paukštelių pulku ir turi kieme surasti nurodytą medį. Prieš atsisveikindami su miško sargu vaikai dalinasi savo atradimais, pastebėjimais.

**REZULTATAI:** Veiklos metu vaikai patyrė daug džiugių atradimo akimirų. Mažieji gamtos mylėtojai sėkmingai atliko ekologinę užduotį, praktiškai išbandė ir savo veikloje naudojo elementarias tyrimo priemones. Mokėsi atpažinti ir stebėjo medžius, kurie auga įstaigos teritorijoje.



# „RUDENĖJANČIU TAKU“

*Kauno menų darželis „Etiudas“*

*Rita Naujokaitė, Dalia Juravičienė ir „Varpelis“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Vaizdinė medžiaga – nuotraukos. Įvairios priemonės judriosiems užduotims atlikti.

## **TIKSLAI:**

1. Supažindinti vaikus su jų aplinkoje augančiais medžiais.
2. Skatinti vaikų fizinį aktyvumą netradicinėje aplinkoje.

**EIGA:** Vaikai pakviečiami leisti į rudeninę *medžių pažinimo kelionę* darželio kieme. Vaikams parodomas nuotraukos, įvardinami medžiai, kuriuos turės surasti darželio kieme. Prie kiekvieno įvardinto medžio vaikų laukia paruošta judrioji užduotis, trumpa informacija ir įdomūs faktai apie medį, jo išskirtinumą, savybes. Išklause trumpos informacijos apie kiekvieną medį, atlikę judriąją užduotį ir atsakę į auklėtojų pateiktus klausimus vaikai gauna *įvertinimą* – lipduką.

Medžių užduotys:

1. Ažuolo užduotis – šuoliukai per kliūtis;
2. Kaštono užduotis – *gyvatėlės* bėgimas tarp medžių;
3. Klevo užduotis – ėjimas sveikatingumo taku;
4. Beržo užduotis – žiedelių mėtymas;
5. Eglės užduotis – pasislėpusių segtukų rinkimas;
6. Šermukšnio užduotis – draugystės ratas ir veiklos aptarimas, įspūdžiai.

## **REZULTATAS:**

1. Vaikai susipažino su darželio kieme augančiais medžiais, jų savybėmis, skirtumais ir įdomiais faktais.
2. Vaikai patyrė teigiamas emocijas judėdami, leisdami laiką su draugais lauko aplinkoje.



# „LAPŲ MEDŽIOKLĖ“

*Kauno lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Audronė Dantaitė ir „Katinėliai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Popieriaus lapai, vaškinės kreidelės, klevo, kaštono, beržo, akacijos medžių lapai.

**TIKSLAS:** Įtvirtinti klevo, kaštono, beržo lapų skirtumus pagal didį ir formą, surasti klevo, kaštono, beržo medžius pagal lapus ir pažinti akacijos lapus, medį.

**EIGA:** Mokytoja vaikams parodo klevo, kaštono, beržo lapus, vaikai juos įvardija. Po to parodo akacijos lapus ir paklausia vaikų kas žino kokio medžio tai lapai. Jei kas pažįsta įvardija – akacija. Jei nežino mokytoja vaikams akcentuoja, kad tai akacijos medžio lapai. Visi kartu aptaria lapų skirtumus pagal didį ir formą.

Vaikai išsiskaičiuoja grupelėmis po 5 ir pasiėmę klevo, kaštono, beržo ir akacijos lapus eina ieškoti šitų lapų medžių. Suradę pasikviečia mokytoją su kitais vaikais ir visi įvardiją koks tai medis.

Kiekvienas vaikas daro savo medžio lapo atspaudą.

**REZULTATAS:** Vaikai įtvirtino medžių lapų pavadinimus. Vaikai skiria lapus pagal didį ir jų formą. Skirtumus įvardino.

Medžius, grupelėse, pagal lapus surado. Akacijos medžio lapus atpažino vienas vaikas. Kiti vaikai tokius lapus matė pirmą kartą ir pavadinimas keliems vaikams sukėlė juoką. Akacijos medį grupelė vaikų ieškojo ilgai, bet rado.

Atspaudus vaikai padarė visi. Vieniems lengviau pavyko, kitiems sunkiau.



# „ČEŽANTYS LAPAI“

*Kauno lopšelis-darželis „Rasytė“*

*Vaida Stankevičiūtė, Agnė Liščiukaiytė ir „Kiškučiai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** 1. Rudeniniai lapai; 2. Kortelės su skaičiais.

**TIKSLAS:** Patyrimine veikla kaupti gamtos pažinimo patirtį, pastebėti gamtos pokyčius ir juos užfiksuoti fotoaparatu, ugdyti vaiko norą pažinti, atrasti, pajauti, suvokti. Lavinti vaikų kūrybiškumą, pažintinius gebėjimus.

## **EIGA:**

Neįsivaizduojame rudens be pasivaikščiojimo parke. Rudenį parkas pasipuošia daugybę gražiausių spalvų ir skamba krūvomis čežančių lapų. Ruduo parke įkvepia kurti, atrasti, pažinti. Ruduo parke užburia!

Rudenį stengiamės praleisti kuo daugiau laiko lauke su vaikais – tai ne tik sveikatai naudingas aktyvus laisvalaikis, bet ir kasdienė galimybė pažinti gamtą, kuri šiuo metų laiku sparčiai keičiasi, o besikeisdama dovanoja puikiausių galimybių ir priemonių kūrybiniais sumanymams.

Pamatę pro grupės langus į lauką kviečiančią saulutę nusprendėme eiti pasivaikščioti į parką esantį šalia darželio ir artimiau susipažinti su beržu, egle ir ąžuolu, prisirinkti kankorėžių, gilių, rudeninių lapų. Žaidžiančios gamtos spalvos pakvietė įmažinti vaikų geras emocijas nuotraukose. Dairėmės ir gėrėjomės spalvotais lapais, bandėme įvardinti medžių pavadinimus. Vaikai pastebėjo medžių lapų formų ir spalvų įvairovę. Žaidėme su lapais, juos mėtėme, gaudėme, bandėme apkabinti seną ąžuolą ir jį išmatuoti. Skaičiavome rudeninius lapus, juos dėliojojome šalia kortelių, kuriose nurodyti skaitmenys, kiek lapų reikia padėti.

Lavinome ne tik pažinimą, bet ir atmintį. Minėme mįsles apie medžius, „Dailaus liemenėlio, baltais marškinėliais“, „Ir vasarą, ir žiemą žalias. Kas?“, Žiemą nuogas, o vasarą su kailiniais“. Mokėmės skaičiuotę, „Uda uda udada, eina kiškis su lazda. Per miškelį, per laukus eina kiškis pas vaikus“. Greitakalbę „Šimtametis šilas šis, šešiašakė ši pušis“.

Įtvirtinome žinias apie spalvas, dalindamiesi surastais spalvingais, margais medžių lapais su grupės auklėtojais ir draugais. Netvardydami savo emocijų, garsiai šūkavome „pažiūrėk, kokios spalvos!“

Vos grįžus į grupę, vaikai vėl ėmė klausinėti: „Kada eisime į parką?“. Ugdytas netradicinėje aplinkoje vaikams įdomesnis, suteikiantis daugiau patyrimo, skatina pastabumą, rūpestingumą, kūrybiškumą.

## REZULTATAS:

Ugdytiniai daugiau sužinojo apie kintančios gamtos požymius, pastebėjo skirtumus ir gebėjo juos įvardinti. Liesdami ir apžiūrinėdami rudeninius medžių lapus, pajuto skirtingas faktūras, pastebėjo ir įvardino spalvas. Netradiciškai panaudodami rudeninius lapus, juos skirstė krūvelėmis atsižvelgdami į medžio lapo dydį, juos skaičiavo, bandė įvardinti, kurio medžio tai lapas.

Visus lydėjo teigiamos emocijos, grįžome kupini naujų potyrių ir atradimų.



# „RUDENS GĖRYBIŲ KOLIAŽAS“

UAB „MD LT“

*Reda Vintsarevich, Beatričė Vasiliauskaitė ir „Beždžioniukai“, „Liūtukai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Įvairios rudens derliaus gėrybės (vaisiai, daržovės) ir gamtinės medžiagos (kaštonai, kankorėžiai, gilės, lapai ir kt.)

**TIKSLAS:** Skatinti vaikų kūrybiškumą ir saviraišką, pažintinius gebėjimus, panaudojant gamtinę medžiagą iš sodo, daržo, miško ar parko. Bendravimą bei bendradarbiavimą.

**EIGA:** Parengiamieji darbai vyko visą savaitę: kiekvienos grupės bendruomenė daugiau kaip savaitę rinko gamtinę medžiagą, rudens gėrybes, aptarė jų išvaizdą, naudingas savybes, grožėjosi spalvomis ir jų įvairove. Savaitės pabaigoje visa įstaigos aikštelė virto kūrybine dirbtuve – iš visų sukauptų šakelių, akmenėlių, rudenėlio sunokintų vaisių, daržovių ir gamtinės medžiagos gausybės, vaikai drauge su auklėtojais sudėliojo spalvingą „Rudens portretą“.

**REZULTATAS:** Kurdami „Rudeninį portretą“, vaikai demonstravo savo išradingumą, kūrybiškumą bei saviraišką. Lavino smulkiąją motoriką. Tobulino bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžius.



# „GĖLYTĘ SODINU – DARŽELĮ PUOŠIU“

UAB „MD LT“

*Reda Vintsarevich, Beatričė Vasiliauskaitė ir „Beždžioniukai“, „Liūtukai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Darželis su dirva, kastuvėliai, gėlių (tulpių) svogūnėliai, laistytuvai.

**TIKSLAS:** Praplėsti žinias apie gėles ir jų reikšmę gamtai. Skatinti vaikus, atsižvelgiant į jų amžių, jėgas, gebėjimus, auginti ir prižiūrėti gėles.

**EIGA:** Gražią, saulėtą rudens popietę darželio ugdytiniai su pedagogėmis sodino gėles – tulpes. Sodinimo metu vaikai buvo susipažino su augalui augti reikalingomis sąlygomis, augalo sandara, gero elgesio taisyklėmis, auginant ir prižiūrint juos.

**REZULTATAS:** Praplėstos ugdytinių žinios apie gamtą, gėles, elgesį su augalais. Vaikai įgijo žinių apie augalų pagrindines augimo ir vystymosi stadijas (sėkla-daigelis-stiebas -lapai-žiedai) augalų priežiūros būdus (sodinti, purenti, laistyti). Vaikai pajuto gamtos ir žmogaus harmoniją būti kartu. Patyrė džiugių emocijų, atsirado dar didesnis susidomėjimas savo darželio aplinka. Išmoko rūpintis ir saugoti gamtą.



# „MOLIŪKIADA”

UAB „MD LT“

*Reda Vintsarevich, Beatričė Vasiliauskaitė ir „Beždžioniukai“, „Liūtukai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Grėbliai, gamtos gėrybės: medžių lapai ir moliūgai.

**TIKSLAS:** Skatinti vaikų fizinį aktyvumą, panaudojant rudens gėrybes: medžių lapus ir moliūgus.

**EIGA:** Vaikai sugrėbė darželio teritorijoje nukritusius lapus ir iš jų suformavome dvi vienodo tipo trasas. Panaudojome moliūgus, kaip sportinį inventorių ir atlikome įvairias estafetes, kurių metu nešant, ridenant su rankomis moliūgą lenktyniavo dvi komandos.

**REZULTATAS:** Vaikai pagilino žinias apie rudeninius lapus ir rudens daržovę – moliūgą: jų formą, spalvas, dydžius. Lavino savo fizinius gebėjimus. Dviejų grupių vaikai turėjo galimybę bendrauti ir bendradarbiauti, taip pat ir varžytis vieni su kitais. Pramogą vainikavo vaikų plojimai, nuraudę žandai ir gera nuotaika.



# „RUDENĖLIO SPALVOS“

UAB „MD LT“

*Reda Vintsarevich, Beatričė Vasiliauskaitė ir „Beždžioniukai“, „Liūtukai“ grupių vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kiaušinių dėžutės, gamtinės rudens gėrybės: lapai, kaštonai, šakelės, akmenukai, sraigių kiautai, kankorėžiai.

**TIKSLAS:** Pastebėti ir įsidėmėti darželio lauko aplinkoje esančias spalvas.

**EIGA:** Vaiko tyrinėjo darželio aplinką, ieškojo įvairių spalvotų gamtinių medžiagų, kurias dėjo į kiaušinių dėžutes prie pažymėtos spalvos. Darželio aplinkoje vaikai rado spalvotų akmenukų, lapų, šakelių, samanų, sraigių kiautų ir kt. gamtinių objektų.

**REZULTATAS:** Tyrinėdami lauko erdves vaikai ne tik įtvirtino spalvų pavadinimus, bet taip pat susipažino ir su gamtos elementais, veikė aktyviai, taip stiprindami savo fizinius gebėjimus. Patyrė daug gerų emocijų ir sustiprino susidomėjimą darželio aplinka. Ieškodami spalvų darželio aplinkoje vaikai ugdėsi vikrumą, koordinaciją, orientacijos erdvėje gebėjimą.



# „RUDENĖLIO VAIŠĖS“

*Raseinių lopšelis-darželis „Liepaitė“*

*Albina Kunigonienė ir „Boružiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Mediniai iešmeliai, keksiukų formelės, gamtinė medžiaga, vaisiai, daržovės, plastikinės formelės, smėlis, plastilinas.

**TIKSLAS:** Skatinti vaikus kūrybiškai panaudoti gamtinę medžiagą, įtvirtinti žinias apie daržoves, rudens augalus, medžių vaisius (gilės, kankorėžiai, kaštonai ir kt.).

**EIGA:** Vaikai rinko gamtinę medžiagą (giles, kaštonus, kankorėžius, šermukšnius ir kt.), atsinešė įvairių vaisių bei daržovių, aplinkoje ieškojo rudens augalų. Ant medinių iešmelių iš vaisių, daržovių, rudeninių augalų jie suvėrė „Rudens vėrinukus“. Į lauką išsinešę keksiukų formeles ėmė ruošti vaišes rudenėliui. Į formeles pripylė smėlio ir ėmė puošti keksiukus gamtine medžiaga (gilėmis, gėlėmis, šermukšniais, kaštonais ir kt.). Po to smėlio dėžėje „iškepė“ „Rudens tortą“. Jį papuošė iš plastilino ir medžių šakelių nulipdytais ežiukais, nukritusiais medžių lapais, gilėmis, šermukšnio šakelėmis ir čia pat už pavėsinės rasta grybais. Štai kiek vaisių rudenėliui...

## **REZULTATAS**

1. Vaikai įtvirtino vaisių bei daržovių, medžių pavadinimus;
2. Ugdytiniai kūrybiškai panaudojo gamtinę medžiagą;
3. Ruošdami vaišes rudenėliui vaikai patyrė daug teigiamų emocijų, džiugių išgyvenimų;
4. Veika skatino vaikus stebti, tyrinėti aplinką, ieškoti joje gamtos gėrybių.



# „STEBĖJIMAI IR TYRINĖJIMAI DARŽELIO DARŽE“

*Raseinių lopšelis-darželis „Liepaitė“*

*Albina Kunigonienė ir „Boružiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Liniuotės, juostelės, padidinamieji stiklai, svarstyklės, daržo augalai, daržovės.

**TIKSLAS:** Skatinti vaikus įvairiais būdais stebėti, tyrinėti, sverti, matuoti, lyginti darželio darže pačių užaugintus daržo augalus (vaistažoles, prieskoninius augalus), daržoves, pasidžiaugti užaugintu derliumi.

**EIGA:** Prieš nuimant pačių užaugintą derlių, su vaikais nusprendėme išbėgti į lopšelio – darželio daržo lysves ir patyrinėti, pastebėti, kas ten užaugo, prinoko. Vaikai liniuotėmis, juostelėmis matavo, kas užaugo aukščiausias, žemiausias, storiausias, ploniausias, svarstyklėmis svėrė, kuris išaugintas moliūgas sveria daugiausiai. Padidinamaisiais stiklais ugdytiniai stebėjo daržo augalų ir daržovių spalvą, žievę, ant jų ropojančius vabaliukus, kirminukus ir kt. Po daržovės nurovėme, nuskyne, sukasėme žemę, o savo užaugintas daržoves padovanojome darželio virėjoms.

## **REZULTATAS:**

1. Vaikai stebėjo, tyrinėjo, matavo, lygino, svėrė savo pačių užaugintą daržo derlių;
2. Ugdytiniai ne tik eksperimentavo, tyrinėjo, bet pratinosi daryti išvadas, skaičiavo, lygino, tapatino stebėjimų rezultatus ;
3. Veikla praturtino ugdytinių pažintines žinias;
4. Veikdami drauge vaikai ugdėsi bendradarbiavimo, gebėjimo dirbti kartu ir siekti vieno rezultato gebėjimus.



# „GAMTOS DOVANOS“

*Klaipėdos lopšelis-darželis „Žiogelis“*

*Gintarė Mikutaitė-Bogdan ir „Kodėlčiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Kiaušinių dėklas, kortelė su darželio aplinkoje esančių objektų nuotraukomis.

**TIKSLAS:** Ugdyti pastabumą, gebėti artimiausioje aplinkoje pastebėti net ir mažiausius gamtos objektus, atidžiau juos apžiūrėti.

**EIGA:** Pedagogas iš anksto darželio aplinkoje nupaveiksluoja objektus, kuriuos vaikai turėtų pastebėti, atrasti. Paveikslėlius sudėlioja į kortelę atsižvelgdamas į kiaušinių dėklo esančias ertmes (jei dėklas nuo 10 kiaušinių – 10 paveikslėlių, jei nuo 6 – 6 paveikslėliai). Ugdytiniai gavę dėžutę su paveikslėliais, darželio teritorijoje (tam tikroje pedagogo nurodytoje teritorijoje) ieško pavaizduotų objektų. Pastebėję ieškomą objektą įsideda į dėžutės ertmę, atitinkančią paveikslėlyje nurodytą vietą.

**REZULTATAS:** Suradę visus pavaizduotus objektus, ugdytiniai dalijasi mintimis, ką sunkiausia buvo pastebėti/surasti, ką lengviau. Atidžiai apžiūri rastus objektus, dalijasi pastebėjimais, pasitelkdami pojūčius pasakoja apie radinius ir pan.

Paveikslėlius pedagogai gali dėlioti pagal metų laikus, taip ugdytiniai galės pastebėti tam tikrų objektų pokyčius.



# „RUDENINIŲ SPALVŲ ŠOKIS“

*Kauno lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Renata Rudžionienė ir „Bitutės“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Balti popieriaus lapai, džiovinti klevo lapai, paprastas pieštukas, aliejinės kreidelės, vatos gabalėliai, fotoaparatas, gamtinė medžiaga.

**TIKSLAS:** Ugdyti domėjimąsi gamtine aplinka, remiantis turima informacija, spręsti problemas, atskleisti savo kūrybiškumą, lavinti akies ir rankos koordinaciją.

**EIGA:** Šešiamečiai vaikai baltus popieriaus lapus su iškirptais trafaretais lapo viduryje, lauke dėliojo ant samanų, lapų, žolės, kaštonų, kankorėžių ir patys fotografavo profesionaliu fotoaparatu. Po fotosesijos lauke ant staliukų paėmė balto popieriaus lapus, apšvedžiojo po klevo lapą. Po to aliejinėmis kreidelėmis jį ryškino storomis linijomis. Apvedžiojus aliejinėmis kreidelėmis ėmė vatos gabalėlius ir „išstampė“ spalvas į lapo išorę

**REZULTATAS:** Buvo sudaryta galimybė lavinti akies ir rankos koordinaciją. Fotografuodami atsargiai elgėsi su profesionaliu fotoaparatu. Vaikai stebėjo, aiškinosi aplink juos esančias spalvas, formas, erdvinį išsidėstymą. Vaikai lygino ir mokėsi nustatyti klevo lapų požymius, sprendė kokios būtų spalvos, jeigu jos susimaišytų. Patys rinkosi aliejinių kreidelių spalvas. Stebėjo ir apė savo draugų spalvinius pasirinkimus. Fotosesijos darbelius įdėjome tėveliams pasidžiaugti į internetinį puslapį, savo spalvingais klevo lapais vaikai ir tėveliai džiaugėsi iškabintoje grupės parodoje.





# „SPALVŲ LABIRINTAS“

*Kauno lopšelis-darželis „Žilvitis“*

*Renata Rudžionienė ir „Bitutės“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Balti popieriaus lapai (žemėlapiai) su nubraižytais darželio kontroliniais punktais, flomasteriai.

**TIKSLAS:** Ugdyti vaikų orientavimąsi erdvėje pasirinkta tam tikra tvarka, pasirinktu keliu/kryptimi aplankant iš anksto nustatytus kontrolinius punktus darželio teritorijoje.

**EIGA:** Vaikams 6 metai. Kiekvienas vaikas gauna po žemėlapią ir flomasterį. Visi kartu eina aplink darželį ir savo žemėlapyje žymi lapuočius ir spygliuočius medžius, vėliau juos suskaičiuoja.

**REZULTATAS:** Vaikai mokėsi naudotis žemėlapiu, atlikti elementarius gamtos stebėjimus. Po žymėjimo žemėlapyje, lavindama vaikų mąstymą, aptarėme kiek kokių medžių radome darželio kieme, suskaičiavome, užrašėme skaičius ant lapo, lyginome kas rado daugiau medžių, kokių daugiausiai. Tie vaikai, kurie moka rašyti žodžius, užrašė eglė, beržas, ąžuolas, darželis. Aptarėme problemas: kam buvo sunku suprasti žemėlapią, kam sunku piešti ne ant stalo. Visus savo darbelius/žemėlapius sukabinome savo grupės parodėlyje. Ši veikla skatino sukaupti dėmesį, lavino mąstymą ir vaizduotę, padėjo orientuotis erdvėje bei žemėlapyje, formavosi ryšys tarp grafinio simbolio ir rašymo, galėjo vaikai atlikti matematinius veiksmus su realiais daiktais, mokėsi grupuoti medžius.





# „PASAKOS PAGAL VALDORFO METODIKĄ KŪRIMAS“

*Kauno lopšelis-darželis „Mažylis“*

*Daiva Songailienė ir „Meškiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Gamtinė medžiaga: kankorėžiai, kaštonai, gilės, medžio šakelės, lapai, medžio žievė, samanos, graikiškų riešutų kevalai.

**TIKSLAS:** Siekti, kad vaikai pažintų gamtinę medžiagą ir ją kūrybiškai pritaikytų ugdomojoje veikloje.

**EIGA:** Vaikai kartu su mokytoju atsirenka gamtinę medžiagą, reikalingą pasakos kūrimui. Toliau mokytojas paruošia stalą, ant kurio išdėlioja gamtinę medžiagą, sukurdamas aplinką pasakos personažams. Vaikai kartu su mokytoju kuria pasaką, kurios veikėjais tampa gamtinė medžiaga.

**REZULTATAS:** Vaikai prasmingai praleido laiką lauke. Kurdami pasaką, ugdytiniai išsiaiškino, kodėl lapelis gali skristi vėjo nešamas, o akmuo, medžio žievė, kaštonai ir gilės – negali. Veiklos metu vaikai patobulino bendradarbiavimo ir kalbinius gebėjimus, mokinosi vienas kitą išklausti, ugdėsi vaikų kūrybiškumas.



# „VAIKŲ VEIKLA LAUKE LIETINGĄ DIENĄ“

*Kauno lopšelis-darželis „Mažylis“*

*Violeta Hokušaitė ir „Meškiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Vaikų sukonstruoti laiveliai iš beržo tošies, klevo lapo, įvairių spalvų guašas, teptukai.

**TIKSLAS:** Siekti, kad vaikai netradiciškai panaudotų gamtoje susidariusius reiškinius.

**EIGA:** Sukonstruotus laivelius vaikai išsineša į lauką ir paleidžia baloje. Ugdytiniai stebi, ar laiveliai skęsta/neskęsta, plaukia.

Vaikai pasirenka įvairių spalvų guašą ir tapo baloje, taip tyrinėdami kaip maišosi ir keičiasi spalvos, atsiranda atspalviai.

**REZULTATAS:** Vaikai suprato, kad laivelis plūduriuoja vandenyje, nes medis neskęsta, o pajudinus vandenį, jis plaukia bangos judėjimo kryptimi, pagal srovę.

Tapant baloje, vaikai pastebėjo, kad spalvos greitai pasklido vandenyje ir susimaišė. Ugdytiniai atrado, kokie atspalviai susidaro sumaišius tam tikras spalvas.



# „GAMTOS SPALVŲ TYRINĖJIMAS“

*Kauno lopšelis-darželis „Mažylis“*

*Rūta Preišegalavičiūtė ir „Zuikiukai“ grupės vaikai*

**NAUDOJAMOS PRIEMONĖS:** Iš balto ir spalvoto popieriaus lapų iškirpti klevo lapo ir drugelio siluetai.

**TIKSLAS:** Siekti, kad vaikai kūrybiškai tyrinėtų dangaus, medžių, krūmų, žolės spalvas rudenį bei sužinotų, kodėl lapai keičia spalvą.

**EIGA:** Darželio kieme vaikai per iškirptus siluetus popieriaus lape tyrinėjo dangaus, medžių lapų, žolės spalvas, gėrėjosi jų įvairove. Vaikai atkreipė dėmesį, kaip keičiasi vaizdas, danguje judant debesims, linguojant nuo vėjo medžių šakelėms. Vaikai domėjosi, kodėl rudenį medžių lapai keičia spalvas ir nukrenta nuo medžio.

**REZULTATAS:** Vaikai turėjo galimybę netradiciškai ir kūrybiškai tyrinėti spalvas gamtoje, panaudodami iškirptus siluetus. Ugdytiniai sužinojo, kodėl medžių lapai rudenį keičia spalvą. Po veiklos vaikai pasiūlė išsikirpti papildomai geometrinių figūrų, mašinų ir širdelių siluetų bei pratęsti spalvų tyrinėjimą darželio kieme.

